

OROSZ—MAGYAR HASONLÓSÁGI ÉS ROKONSÁGI SZÓTAR

Dr. BIHARI JÓZSEF—SÜTŐ JÓZSEF
(Eger) (Kiskunhalas)

Bevezetés

A szótanulás, illetve a szótanítás szinte központi problémája a nyelvtanításnak. A szavak tanulása és tanítása nem könnyű dolog, és ma már nem abból áll, hogy a szükséges szavakat egyszerűen bevágatjuk, de alapjában véve mégiscsak arról van szó, hogy az idegen nyelvi szavakat receptív vagy reprodukív fokon rögzítjük. Erre a rögzítésre szolgál az órán a szövegfordítás és társalgás is.

A szótanításban, a szótanulásban tehát legfontosabb mozzanat a rögzítés, a bevésés. A jelentésnek a hangalakkal (és írásképpel) való szilárd összekapcsolását kell megvalósítanunk. Minden olyan tényezőt, amely ezt a rögzítést, bevésést elősegíti, fel kell használnunk; maga a bevésés már a szemantizációnál kezdődik. Ha itt valami olyan mozzanat jön segítségünkre, amely a hangkép és a jelentéstartalom közötti kapcsolatot elmélyíti, meg kell ragadnunk. A gyakorlat azt bizonyítja, hogy legbiztosabb alap a szó bevésésére (mind hangalak, mind jelentés tekintetében), ha az új szót egy már ismert szóhoz, illetve annak ezzel közös tövéhez tudjuk társítani, mert akkor hasonlósági képzettársulás keletkezik. Ez pedig mind a bevésést, mind a felidézést a legjobban biztosítja. A szócsalád egyes tagjai összetartozására vonatkozó nyelvérzék kifejlesztése éppen ezért nagyon fontos. Nélküle nyelvtanítás, nyelvtanulás nem képzelhető el. Viszont rá biztosan lehet építeni.

Különösen szép példáit láthatjuk ennek, ha latin után tanul a növendék olaszt, franciát vagy angolt, mert az ismert latin szavak alapján könnyedén el tudja sajátítani az új nyelv rokon szókincsét. Ugyanezt tapasztaljuk az orosz nyelv tanulásában is azoknál, akik szlovákul vagy szerbül tudnak. Megvan a szláv szókincsalapjuk, amelyhez mint hasonló tőhöz rögzítve, könnyebben és szilárdabban jegyzik meg az új orosz szavakat. Azoknak a tanulóknak, akik csak magyarul tudnak, az orosz nyelv tanulásában nehezebb a dolguk, mert nincs mihez rögzíteniük az először hallott szavakat, illetve csak az orosz nyelvben már megismertekhez tudják őket kapcsolni. Ezeknek a száma pedig eleinte

nagyon kevés. Ezért fontos, hogy megvizsgáljuk és feltárjuk, milyen segítséget nyújthatnak ezen a téren a magyar nyelv szláv eredetű jövevényszavai a hasonlóság és rokonság kapcsolata alapján.

A magyar–szláv érintkezés több mint 1000 éves múltra tekinthet vissza, történelmünk folyamán szinte állandó jellegű és hatása ma is, a felszabadulásunk óta különösen tart. Nem tekinthetjük azonban most feladatunknak, hogy ennek az érintkezésnek nyelvünkben meglevő minden nyomát megvizsgáljuk. A probléma sokrétű, érdekes, az ősmagyar nyelv hangrendszerének a megállapítása szempontjából pedig fölötte fontos is. Évtizedeken át olyan kiváló nyelvtudósokat foglalkoztatott, mint Miklosich, Asbóth, Melich, Kniezsa, Moór stb. Ellentétes nézetek csatáznak egymással, a vita folyik, és Kniezsa nagyszerű (egyelőre még befejezetlen) műve is sok kérdést nyitva hagy még. Valószínű, hogy a magyarság a honfoglalás előtt legelőször bolgárokkal érintkezett, hogy jövevényszavaink sorában erős a dunántúli szlovén hatás, de gyakran vitás, hogy a jövevényszavakat illetően pontosan melyik szláv nyelv az átadó. (Erre vonatkozólag l. még Perényi József tanulmányát: *Studia Slavica* II, 1–29.) Más szóval: a szűkebb nyelvi eredet, a közvetítő nyelv problémája a szláv nyelveken belül nehezen állapítható meg. Problematikus ugyanis még sok keresztnév, személynév és helynév eredete, bővebb feldolgozást igényelnek a különböző átvételi rétegek is. Mindezek a problémák azonban témánkkal csak kapcsolatban vannak, de közvetlenül nem érintik. Számunkra a legfontosabb csupán annak a megállapítása, hogy szókészletünkben elég sok a szláv jövevényszó, és köztük sok szó ma már alapszókinszünk tagja. Ez a tény fordította figyelmünket arra, hogy szláv jövevényszavainkat a fent jelzett szempontból és célból átvizsgáljuk és hasznosítsuk.

Ezeknek az összefüggéseknek a feltárása igen hasznos, mert ezekkel segítséget nyújthatunk a magyar anyanyelvű tanulóknak. Velük szinte apró szigeteket építhetünk ki a nagy ismeretlen szótengerben, amelyekbe kapaszkodva jobban meg tudják vetni lábukat.

Csak magyarul tudó tanulóink számára — szláv eredetű szavainktól eltekintve — csak a tudományok, a művészetek, a technika és kultúra nemzetközi vándorszavai nyújtanak még nagy segítséget, mert mind az oroszba, mind a magyarba egy harmadik nyelvből jöttek. Ezek megtanulása okoz legkevesebb nehézséget, mert legtöbbször még hangzás tekintetében is szinte ugyanazok. Pl. *avtomobil'*, *bank*, *bankét*, *gimn*, *dóktor*, *kabína*, *kássa*, *litr*, *máster*, *nácija*, *ópera*, *operácija*, *park*, *patrón*, *rádio*, *semafor*, *siréna*, *teátr*, *telegráf*, *chímija*, *cirk*, *šofër*, *janvár* stb. Ezek is könnyebbséget jelentenek tehát az orosz szókinsz kiépítésében, s egy hasonlósági szótárból elmaradhatatlanok, hiszen számuk jóval felülmúlja a szláv eredetűekét. Jelen szótárunkban helyszűke miatt csak a leggyakoribbakat, legközismertebbeket vettük fel. E szavak felhasználhatóságában van némi relativitás. Ez a szóréteg a városi tanuló számára kétségtelenül bővebb lehetőséget nyújt, mint a falusi vagy éppen tanyai tanuló számára, felnőtt számára megint többet, mint a gyermek számára.

A szláv eredetű szavak legnagyobb része főnév. Ezek között is első-sorban köznevek vannak.

Igaz ugyan, hogy tulajdonneveink közül a földrajzi nevek egy részét is hasznosíthatjuk bizonyos mértékig. A magyar helynév vagy víznév szófejtése rendszerint érdekli a tanulót, leköti, s ennek emlékképe alapján mégiscsak kap valami támpontot a bevésésre. Így pl. ha a *čěrnýj* és *bělyj* szónál a tanuló megtudja, hogy ezek a szavak rejtőzködnek a Csongrád (Feketevár) és Belgrád (Fehérvár: Nándorfehérvár) szavakban a *grad* (vár) szóval összetéve, a három új szót könnyebben be tudja vésni emlékezetébe. Sőt a Visegrád-ban levő előtag segítségével a *vysó-kij*, *výše* megjegyzésére is segítséget kap. Ugyanígy hivatkozhatunk a *tichij* szónál Tihanyra, a *bolóto* szónál a Balatonra, a *krásnyj* szónál a Krasznára, a *těplyj*-nél Tapolcára és Tapolcsányra, *ózero*-nál Ozorára, a *býstryj*-nél Besztercére (sebesfolyású), a *suchój*-nál Szuhára vagy a *peč'* szónál Pestre. Nem lesz kárbavesztett fáradság a *komár* szónál Komáromra, a *kon'* szónál Kónyra, a *stáryj*-nél Sztára helynévre való utalás stb. Célunknak ez az utalás még akkor is megfelel, ha esetleg egyes szófejtés körül a tudományban vita folyik is, mert a hasonlóság fennáll és a rögzítést biztosítja. Éppen ezért szótárunkba felvettünk olyan hely- és vízneveket is, amelyeknek szófejtésével valamelyik orosz szó kapcsolatba hozható.

Ugyanígy lehetne szó még a családnevek szófejtésének a felhasználásáról is, de csak a legismertebb nevek alapján (osztálytársak vagy a városban közismert személyek neve alapján). Pl. Vojnics, Csesznok, Szvétics, Pokorny, Novák, Kollár, Rybár, Mráz, Dvorák, Polyák stb.

Ami mármost a szláv eredetű magyar közneveket illeti, köztük is találunk olyan réteget, amelynek a megjegyeztetése éppenúgy nem okoz különösebb nehézséget, mint a nemzetközi kultúrszavaké. Itt is találunk szinte teljesen egyező vagy többé-kevésbé hasonló hangzású és jelentésű szavakat. Ilyen orosz szavak, melyek szláv eredetű megfelelőik alapján azonnal megjegyezhetők: *barán*, *bob*, *boroná*, *galúska*, *gólub'*, *žir*, *zalóg*, *kalác*, *kolbasá*, *kosá*, *ključ*, *kupéc*, *lopáta*, *mak*, *obéd*, *potók*, *rak*, *rěpa*, *rož'*, *sěno*, *solóma*, *těsto*, *čérep*, *čerěšnja*, *čúdo*, *šápka*, *jávor* stb.

A hasonlóság, az egyezés azonban nem mindig ilyen nagyfokú, mint az előbb felsoroltaknál, ahol szinte azonos szóalakot és jelentést találunk. Az esetek többsége olyan, hogy a magyar szó és orosz szó hangalakja között megvan ugyan a hasonlóság, de a jelentésben bizonyos fokú eltérés van. Ilyeneknél fel kell hívni a figyelmet a jelentésváltozásokra. A jelentésváltozások nyomán követése izgalmas feladat, fejleszti a logikus gondolkodást. Az eredeti jelentés felismerése élmény, a jelentésváltozás csak fokozza a tanuló érdeklődését a szó eredete, alakja stb. iránt. Középiskolás tanuló számára nem lesz ez valami meglepő fogalom, hiszen a magyar nyelv tanulmányozása során is találkozunk, sőt foglalkozunk vele. Ugyanígy figyelmeztessük a növendékeket arra is, hogy a jövevényszavaknál bizonyos hangváltozásokkal is számolnunk kell. Mutassunk rá arra, hogy általában csak a mássalhangzók maradnak meg aránylag változatlanul. Ha ezekben is történik változás,

az orosz hangtanban tanult mássalhangzóváltozások segítségével könnyű őket megérteni. Ezeken kívül nem lesz nehéz őket a nazalizáció-denazalizáció jelenségével megbarátkoztatnunk: *mjáta* — menta, *pjátók* — péntek, *rjad* — rend, *svjat-ój* — szent vagy: *dugá* — donga, *kúkol'* — konkoly, *grub* — goromba, *krug* — korong, *óbruč* — abroncs, *gólub'* — galamb. Ha rámutatunk pl. az szt/szl váltakozásra is pl. a *zastáva* és *pristáv* szavaknál, akkor közelebb kerülnek a látszólag nem egészen hasonló hangalakok (zászló, poroszló). Ugyanígy rávillanthatunk a hangátvetés jelenségére is (pl. *plésen'* = pelészn-peniszl-penész), a *ch*-k váltakozásokra (pl. *chrom*/króm, *cholera*/kolera, *chmel'*/komló). Mindezekre a hangtani jelenségekre nem nehéz alkalmmilag rámutatnunk. Mindezeknek pedig a figyelembevételével és tisztázásával ebben a rétegben is igen érdekes és hasznos kapcsolatokra mutathatunk rá, amely kapcsolatok érdekességük és sokszor éppen meglepő voltuknál fogva igen alkalmasak arra, hogy megfelelő képzettársítást hozzanak létre az új orosz szó és a vele rokonságban levő magyar szótó között a sikeres bevézés érdekében. Sokszor egész érdekes kultúrtörténeti háttért rejt magában egy-egy ilyen rögtönzött szófejtés.

A több száz eset közül az előbbieket megvilágítására hadd mutassunk be néhányat.

A magyar akná-nak az oroszban *oknó* 'ablak' felel meg. Eredetileg azonban mindkettő a közös 'nyílás' jelentésből származott. A csatá-nak az orosz *četá* 'csapat' felel meg, amelyből könnyen megértjük jelentése változását. A magyar garád az orosz *górod*-hoz vezet. A dajká-ban a *doiť* 'fejni, szoptatni' ige tövét ismerhetjük fel, a dolog-ban a *dolg* 'kötelesség' főnévét. A gally szavunkban a *gólyj* 'mezítelen' tövével találkozunk (a gally eredetileg a fa 'levéltől lemeztelenített ága'). A göndör v. kondor szóban meg a *kudrjavij* tövére bukkanunk. Senki sem gondolná, hogy az inas-ban a *júnoša*-nak megfelelő szóval van dolgunk. A jércé-ben pedig a *jarovój* töve jelentkezik ('tavaszi, fiatal tyúk'). A kanca meg az orosz *kon'* rokonok, a hiba és az *o-šibka* ugyanígy azonos tövet tüntet fel (*ch*/š váltakozás). A kocká-val a *kost'* szóhoz jutunk el, mivel játékkockának eredetileg csontot használtak. A kemence szavunk a *kámen'* szó tövét tartotta meg. Eredetileg fürdőkemencéről volt szó, és ez mindig kőből készült a szlávoknál. A munka szó a *múka* 'kín' szóval tart rokonságot. A kín, gyötrelm = munka megfelelést nem nehéz megértenünk, ha a rabszolga vagy jobbágymunka kizsákmányoló kegyetlenségére hivatkozunk. A kuruzsol szó a régi bűbájolásban eredetileg a 'beteg körüljárását' jelentette, s az oroszban *kružitsja* a megfelelője, sőt ennek az alaptövét a *krug*-ot is megtaláljuk a magyar 'korong' alakban.

Ki gondolná, hogy a tár (amely a tárház, társzekér alakokból vonódott el) a *továr* szóval, a társ meg a *továrišč*-sal azonos (eredetileg 'üzlettárs'), a tiszt (mely régen 'tisztiséget = tisztességet' jelentett), a *česť* szó megfelelő párja, a vinkó és a venyige a *vinó*, *vinográd* családba, a gerle a *górló*-hoz, a róna a *rávnyj*-hoz, a rosta a *rešetá*-hoz, a konc a *kus'*-hoz, a paraszt a *prostój*-hoz, a pisztráng a *pěstryj*-hoz juttat el bennünket.

A fontos *sled*, *slédovat* szavaknál is kellemes meglepetéssel ismerhetjük fel a szótövek magyar párját a szelindek szóban ('nyomonkövető kutya'). Vagy ha már kutyáról van szó, az orosz *pës* és a belőle származó *psar'* magyar rokonát a *pecér* szóban látjuk viszont. A gyakori *nosít'* igéhez és szócsaládjához pedig a nyoszolya ('hordágy') szóval, a gazdag *rjad* szócsaládhoz pedig a rend ('sor') szóval férközhetünk hozzá.

Néha szinte derűt keltő a kapcsolat felfedezése. Midőn az orosz *plóskij* szót, s a vele rokon *plóščad'*-ot akarjuk bevésetni, megjegyezhetjük, hogy a poloska is lapos volta miatt kapta ezt a nevet. A *nevólja* magyar megfelelője a nyavalya. Ez a szó különösen alkalmas arra is, hogy a jelentésváltozásra, mint a szókölcsönzésnél előforduló gyakori jelenségre rámutassunk (nem szabadság → rabság → baj → betegség). Még a potom szóval is találunk megfelelést: *potóm* 'azután'. Régen ugyanis a felesek a föld megmunkálása után, tehát „azután” is adtak a földesúrnak valamit, ez volt a *potomok*, s ebből lett a potom ('ingyen' jelentésben). A tréfás „dosztig vagyok vele” kifejezést is felhasználhatjuk a *dósyta*, *sýtyj* szavak megjegyeztetésére.

Különösen érdekleltő és hasznos lehet a kapcsolatra való figyelemztetés akkor, ha valami gazdag szócsaládba tartozó szó kerül elő, vagy olyan szó, amely összetett, és így két család felé mutat. Így pl. a magyar zarándok az orosz *stránnik* ('vándor') szóval van kapcsolatban, s így szócsaládos tanulással eljuthatunk a *stránstvovat*, *straná*, *stranica*, *storoná*, *inostránnij* szavakhoz is. A szerda nemcsak a *sredá*-t rögzíti, hanem *srédnij*, *seredína*-t is, sőt elvezet a *sérdce* szóhoz is, mint az emberi test központi részéhez. A medve összetett szó: *medvéd'*; szó szerinti jelentése 'mézevő', s benne a *měd* 'méz' és *est'* 'enni' *ed*-töve van. A kulimász-ban a *kólomaz* révén a *kolesó* 'kerék' és a *maz'* 'kenőcs' szavak rejtőzködnek. A vajda (R vojvoda) szóban a *vóin* (*vojná*) és *vodít* (*vestí*) összetétele mutatható be.

Ugyancsak érdekes helyzet adódik, ha egy bizonyos szláv szótó nem egy, hanem több magyar szóban ismerhető fel. A *kovát* szóval függ össze a magyar kovács, de ennek a *kov*-töve felfedezhető a patkóban (*podková*, *podkovát*), mint az összetett szó második része. Sőt ide tartozik a magyar akó (akós hordó) is, amely az ó-orosz *okóv* körülvasalt gabonamérő edény' szóval tartja a rokonságot, és ma az *okóvy* 'bilincs, láncok' áll hozzá legközelebb alakilag.

A zálog, parlag, palozsna és lazsnak(ol) szavaknak is tanulságos az összefüggése. Mindegyik a *ložít*, *ležát*, *leč'* népes szócsaládba vezet. A zálognak a *zalog*-gal, *založit'*-tyal való összefüggését könnyű felismerni. A palozsna a *položít* igével tartozik egybe ('odatett, kitett tojás'), a parlagnak pedig a *perelóg* a megfelelője. A lazsnak ('rongy, szakadozott zsák, durva takaró', vö. ellazsnakol = 'durva pokróccal elver') megfelelője az orosz nyelvjárási *ložnik* 'durva fekvőhelytakaró' szintén a *ložít*, *ležát* szavakhoz juttat el bennünket. Különben a barlang utótagját is ide lehet számítani (R barlang: *berlóga* 'medvebarlang'; ti. a német *bär* + szláv *log* = medvefekvőhely).

De a *ložít*-tyal párhuzamos *klasť*-nál is hivatkozhatunk magyar szóra: kalangya ('gabonarakás, szénarakás').

Az abroncs, parancsol és rocska ('egyfűlű meritőedény') az *óbruč*, *obručatsja*, *poručát*, *poručénie*, *rúčka* szavakon át a *ruká* igen változatos családját tárja fel előttünk.

A pamacsol, a mocsár és a mocsolya szavak elemzése a *mólkryj*, *močít*, *pomočít*, *močá* stb. szavakkal ismertet meg bennünket.

A baj, a bajnok, a párbaj és a bajvívás szavak a *biť* soktagú családjához: *boj*, *boevój*, *boéc*, *bójkij*, *bójkost*, *razbój*, *razbójnik*, *bítva*, *ubít*, *ubíjca*, *bič*, *bičevát*-hoz egyengetik az utat.

A pityóka, a pityókos, a pióca, a pince a *piť* és *pívo* szavakkal tartják a rokonságot.

Természetesen nemcsak a köznyelv, hanem az egyes vidékek szláv eredetű tájszavait is felhasználhatjuk. Nem szabad kárba veszni egyetlen lehetőségnek sem, egyetlen szóforgácsnak sem. A tájszavak is értékesek számunkra, noha felhasználhatóságuk (miként a kultúrszavaké) kissé relatív is. Ezek meg a falusi vagy vidéki gyermek számára jelentenek többet, mint a városi számára. Hiányos volna hasonlósági-rokonsági szótárunk, ha ezeket elhagynánk, s egy-egy bevésési lehetőségtől fosztanánk meg tanulóink egy részét (pl. *badár* — *bódryj*, *bűrű* — *brevno*, *vracsál* — *vrač*, *gorolyka* — *gorélka*, *dece* — *dert*, *zsana* — *žená*, *zánk* — *zamók*, *koledál* — *koljadovát*, *lezsák* — *ležaf*, *muska* — *muchá*, *mancs* — *mjač*, *páka* — *pálka*, *paszita* — *posetít*, *réka* — *reká*, *susnya* — *suchój*, *szurutyka* — *syvorótka*, *uglya* — *úgol* stb.).

Még sok érdekes megfigyelést lehetne felsorolni, de ennyi is elég annak a szemléltetésére, hogy érdemes a szláv eredetű magyar szavakkal a magyar nyelvű tanulók orosz szókincsének kiépítése és megszilárdítása szempontjából foglalkozni, és érdemes ezeket a hasznosítható szavakat egy hasonlósági szótárba feldolgozni.

A kapcsolatokra való rámutatást, vagyis ami célunk lenne: a hasonlósági képzettársítást a tanulók fejlettségi fokának megfelelően kell alkalmaznunk. Nyilvánvaló, hogy általános iskolában nem bocsátkozhatunk bonyolultabb szófejtésbe, ott megelégszünk a világosabb, jelentés-változás nélküli megfelelésekkel is. Középiskolában már jóval bátrabban lehetünk.

Szótárunk anyagáról már szóltunk. Mindkét nyelvben meglevő nemzetközi kultúrszavakat és szláv eredetű jövevényszavakat foglal magában. Persze nem minden szláv eredetű szó hasznosítható. Csak azokat vehettük fel, amelyek az orosz nyelvben is megvannak, vagy ha nincsenek is meg, de más, szócsaládjukba tartozó, könnyen felismerhető szavakkal hozhatók hasonlósági kapcsolatba. Egyáltalában nem vettünk figyelembe véletlen hasonlóságokat (pl. *bot* ('csónak') — *bot*, *gubá* ('ajak') — *guba*, *pérec* ('bors') — *perec*, *uborka* ('betakarítás') — *uborka* stb.).

Szóösszeállításunknak „orosz–magyar hasonlósági és rokonsági szótár” elnevezést adtunk, tehát nem szófejtő szótár. Nem jelenti azt, hogy a benne felvett magyar szavak minden esetben szláv eredetük folytán kerültek kapcsolatba az orosz szóval. Azt sem jelenti, hogy hely- és vízneveink szófejtésével szemben kritikai álláspontot foglalnának el. A szótárba kerülő szó csak azt jelenti, hogy hasonlósági vagy valami-

lyen rokonsági kapcsolat van a szembeállított szavak között akár úgy, hogy a magyar szó valamelyik szláv nyelvből került hozzánk, vagy esetleg tőlünk a szlávba, akár úgy, hogy egy harmadik nyelvből került mind a magyarba, mind pedig a szlávba (oroszba). Földrajzi neveink közül szójegyzékünkbe került szó csak azt jelenti, hogy szófejtésük során az illető szláv (orosz) szavak mint megoldási lehetőségek felmerültek. Számunkra, ha kielégítő hasonlósági képzettársítást nyújtanak, megfelelők.

Alapul Hadrovics—Gáldi orosz—magyar nagyszótár 1959. évi kiadását vettük. Elsősorban a benne levő szókinccsel dolgoztunk. Néha azonban (ritkábban előforduló szavaknál) felhasználtuk Dal négykötetes értelmező szótárát is. Ilyen esetben a szó után D. jelzést tettünk. A néhol előforduló szócsaládra való utalásnál elsősorban Kniezsa művét használtuk, de néha Preobrazsenszkij és Sanszkij, valamint Berneker szótárait is figyelembe vettük.

A szótár használatához szükséges tudnivalók:

1. Az orosz szónak alakban és jelentésben megfelelő magyar szó dűlt betűvel van szedve.

2. Zárójelben *vö.* megjelöléssel az orosz szóval nem azonos jelentésű, de hozzá mind alakban, mind jelentésben legközelebb álló magyar rokon szó van (esetleg helynév, víznév).

3. Néha zárójelben *l.* jelöléssel a szóval távolabbi rokonságban álló magyar szó található.

4. A nagybetűvel szedett orosz szó után, ha célszerűnek láttuk, az a szó vagy szavak vannak, amelyből származik, amelyekkel azonos tőből fakad, vagy amelyekkel egy szócsaládba tartozik.

5. A nemzetközi kultúrszavaknál az értelmezést, ha közismert vagy hosszadalmas volna, elhagytuk.

6. Használt rövidítések:

rég = régies

táj = tájszó

tört = történelem

nép = népies

D. = Dal szótárából vett szó

N = népnyelvből való

R = régi nyelvből való

er = eredetileg

7. Átírásunkban Kniezsa Istvánt követtük (Bp., 1939) néhány jelentéktelen módosítástól eltekintve.

FELHASZNÁLT FORRÁSOK

Hadrovics—Gáldi: Orosz—magyar szótár. Bp., 1959.

V. Dal': Tolkovyy slovar' ... I—IV. Moskva, 1955. (1880.)

I. V. Lëchina—F. N. Petrova: Kratkij slovar' inostrannyh slov. Moskva, 1947.

Preobraženskij: Etimologičeskij slovar' russkogo jazyka. Moskva, 1959. (1910—14.)

N. M. Šanskij—V. V. Ivanov—T. V. Šanskaja: Kratkij etimologičeskij slovar' russkogo jazyka. Moskva, 1961.

E. Berneker: Slavisches Etymologisches Wörterbuch I. Heidelberg, 1924.

Kniezsa I.: A magyar nyelv szláv jövevényszavai. I/1—2. Bp., 1955.

Bárcei G.: Magyar szófejtő szótár. Bp. 1941.

Vincze László—Vincze Flóra: Német—magyar hasonlósági szótár. Bp., 1944.

ABÁ — *abaposztó* ABBÁT — *apát* ABBATÍSA — *apátnő, apáca*
 ABLAUT — „Ablaut”, *tőhangzóváltozás* ABÓRT — *elvetélés, abortusz*
 ABSÉNT — *abszint* ABSOLJUT — *abszolútum* ABSOLJUTÍZM — *ön-
 kényuralom, abszolutizmus* ABSTINÉNCIJA — *tartózkodás, absztinen-
 cia* ABSTRAGÍROVAT’ — *elvonatkoztat, absztrahál* ABSTRÁKTNYJ —
elvont, absztrakt ABSÚRD — *képtelenség, abszurdum* AVANGÁRD —
élcsoport, avangárda AVGÜR — *madárjós, augur* ÁVGUST — *augusztus*
 AVIÁTIKA — *repülés, aviatika* AVREÓL — *dicsfény, aureola* AVTEN-
 TÍČNYJ — *autentikus* AVTOBENZÍN — *autóbenzin* AVTÓBUS — *autó-
 busz* AVTOGARÁŽ — *autógarázs* AVTOGÉNŠČIK — *autogénhegesztő*
 AVTOGRÁF — *sajátkezű aláírás, autogram* AVTODIDÁKT — *auto-
 didakta* AVTOKRÁT — *egyeduralkodó, autokrata* AVTOMÁT — *önmű-
 ködő (szerkezet), automata* AVTOMOBIL — *automobil* AVTONÓMIJA
önkormányzat, autonómia ÁVTOR — *szerző, auktor* AGÁT — *achát*
 AGÉNT — *ügynök, ágens* AGIOGRÁFIJA — *szentek életének irodalma,
 hágiográfia* AGITÁTOR — *agitátor* AGITÁCIJA — *agitáció* AGÓNIJA —
haldoklás, agónia AGRÁRNYJ — *agrár* AGRESSÍVNYJ — *támadó,
 agresszív* AGREŠSIJA — *támadás, agresszió* AGREŠSOR — *támadó,
 agresszor* AGRONÓM — *mezőgazdász, agronómus* AGROTÉCHNIKA —
agrotechnika ADMINISTRÁCIJA — *ügyintézés, adminisztráció* ADMI-
 RÁL — *tengernagy, admirális* AZÁRTNYJ — *szerencse-, hazard* AKA-
 DÉMIJA — *akadémia* AKÁCIJA — *akác(fa)* AKVÁRIUM — *vízmedence,
 akvárium* AKKÓRD — *hangzat, akkord* AKKUMULJÁTOR — *áram-
 gyűjtő, akkumulátor* AKROBÁT — *erőművész, akrobata* AKT — *tény-
 kedés, aktus* AKTÍVNYJ — *tevékeny, aktív* AKTUÁLNYJ — *időszerű,
 aktuális* ÁLGEBRA — *betűszámítás, algebra* ALKOGÓL — *alkohol*
 ALLÓ! — *halló!* ALTÁR’ — *oltár* ALBÓM — *album* ALJUMÍNÍJ — *alu-
 minium* AMBÁR — *magtár, csűr, hombár* AMNÍSTIJA — *közkegyelem,
 amnesztia* ÁMPULA — *üvegcsé, ampulla* AMPUTÁCIJA — *csonkolás,
 amputáció* ANALÓGIJA — *hasonlóság, analógia* ANÁRCHIJA — *fejet-
 lenség, anarchia* ANATÓMIJA — *bonctan, anatómia* ANGÁR — *repülő-
 gép-szín, hangár* ÁNGEL — *angyal* ANEKDÓT — *mulatságos história,
 anekdota* ANÍS — *ánizs* ANKÉTA — *értekezlet, ankét* ANTÉNNA —
antenna ANTIKVÁRIJ — *antikvárius* ANTIFAŠIST — *antifasiszta* AN-
 TOLOGIJA — *szöveggyűjtemény, antológia* APÁTIJA — *közüny, apátia*
 APÁS — *apacs* APOSTOL — *apostol* APPARÁT — *készülék, apparátus*
 APPETÍT — *étvágy, appetitus* APRÉL — *április* APTÉKA — *patika*
 ÁRFA — *hárfa* ARGÓ — *nagyvárosi (alvilági) nyelv, argó* ARGUMENT
 — *érv, argumentum* ARÉNA — *küzdőtér, aréna* ARÉENDA — *bér(let),
 árenda* ARÉST — *letartóztatás, fogság, áristom* ARISTOKRÁTIJA —
arisztokrácia ARIFMÉTIKA — *számítás, aritmetika* ÁRIJA — *dallam,
 ária* ARKÁN — *hurok, pányva (vö. N. árkaný ’pányva’)* AROMÁT —
illat, aróma ARSENÁL — *fegyverraktár, arzenál* ARTÉL — *szövetkezeti
 munkaközösség, artel* ARTÉRIJA — *ütőér, artéria* ARTISÓK — *arti-
 csóka* ARCHÁNGEL — *arkangyal* ARCHEÓLOG — *régész, archeológus*
 ARSÍN — *arsin (0,711 m)* ARÝK — *öntöző árok (Közép-Ázsiában)* AS-
 KÉT — *önsanyargató, aszkéta* ASPIRÁNT — *aspiráns* ASSIMILJÁCIJA
 — *áthasonítás, asszimiláció* ASSISTENT — *tanársegéd, asszisztens* ÁST-

MA — *asztma* ASTRONÓMIJA — csillagászat, *asztronómia* ATÁKA — roham, *attak* ATEÍZM — *ateizmus* ÁTLAS — térképalbum, *atlasz* AT-LÉT — *atléta* ATMOSFÉRA — légkör, *atmoszféra* ÁTOM — *atom* AT-TASÉ — *attasé* ATTRAKCIÓN — mutatvány, *attrakció* AEROPLÁN — repülőgép, *aeroplán*.

BÁBA — anyóka (vö. *bába*) BÁBKA — hernyóbáb BÁZA — alap, bázis BAZÁLT — *bazalt* BAZÁR — vásár, piac, *bazár* — BAZILÍKA — *bazilika* BAZILÍK — *bazsalikom* BÁZIS — alap, bázis BAKTÉRIJA — *baktérium* BAKŠIS — borraivaló, *baksis* BÁL — táncmulatság, *bál* BAL-LALÁJKA — *balalajka* BALÉT — táncjáték, *balett* BALKÓN — *balkon* BALLADA — *ballada* BALLÁST — nehezék, *ballaszt* BALLÓN — lég-gömb, *ballon* BALZÁM — gyógyír, *balzsam* BAMBÚK — *bambusz* BAN — *bán* BANÁN — *banán* BANDA — *banda* BANDÁŽ — kötés, *bandázs* BANDÍT — *bandita* BANK — *bank* BANKÉT — *bankett* BANKÍR — *bankár* BÀNJA — fürdő, gőzfürdő (vö. *bánya*, *bányakemence*, *banya-kemence*) BAPTÍST — *baptista* BAR — büfé, *bár* BARÁK — ideiglenes faépület, *barakk* BARÁN — kos, ürü, *bárány* BARVÍNOK — téli lonc (növ.) (vö. *N. bervéng*) BARD — kelta költő, *bárd* BARÍT — *barit* (ás-vány) BARITÓN — *bariton* BÁRKA — dereglye, *bárka* BARKARÓLA — gondoladal, *barkarola* BARÓK — *barokk* BAROMÉTER — *barométer* BARÓN — *báró* BARRIKÁDA — utcai torlasz, *barrikád* BARS — *párduc* BARSÚK — *borz* BARCHÁT — *bársony* BAS — *basszus* BASTIÓN — *bástya* BATALÓN — zászlóalj, *batalion* BATÍST — *batiszt* BACÍLLA — *bacillus* BAŠMÁK — cipő, saru (vö. *N. pacsomag*, 'papucs') BAJADÉRA — indiai táncosnő, *bajadér* BEGEMÓT — *behemót* BEGÓNIA — *begónia* BEDÉKER — útikalauz, *bédekker* BEJ — bég, *bej* BEKĚŠA — *bekecs* BELENÁ — *beléndek* BENZÍN — *benzin* BENZÓL — *benzol* BĚRDO — szövőborda, *borda* BERĚZA — nyírfa (vö. *Berzseny*, *Berzevice*, *Berzence* hn.) BERĚKA — *barkóca* (vö. *berkenye* is) BERLÓGA (leč') *medvebarlang* (R *barlang* „medvefekhely”) BESĚDA (sest) — beszélgetés, *beszéd* (bez + seda „kívül ülés”) BETÓN — *beton* BIBLIOGRÁFIJA — könyvészet, *bibliográfia* BIBLIOFÍL — könyvbarát, *bibliofil* BÍBLIJA — *biblia* BIDÓN — (bádóg) kanna, *bödön* (l. *bodnár* is) BIOLÓGIJA — *biológia* BÍRŽA — *börze* BLEF, BLĚF — nagyotmondás, *blöff* BLOKÁDA — ostromzár, *blokád* BLOCHÁ — *bolha* BLUD — feslettség, *fajtalanság* (vö. *bolond*) BOB — *bab* BOG — isten (vö. *N. hozsik* 'lidérc', *Bogdán* 'istenadta' hn., szn.) BOGÁČ (bogatýj) — gazdag (vö. *Bogács*, *Bogát* hn.) BO-GÉMNYJ — *bohém* BÓDRYJ (bdeť, budít, bljustí) — friss, élénk (vö. *N. badár*, 'pajkos, nyalka') BOJ (biť) — harc, viadal, ütés (vö. *bajvívás*, *párbaj*, *bajnok*) BOJKOT — *bojkott* BOKS — ökölvívás, *bokszolás* BOL-VÁN — tuskó, ostoba fickó (vö. *bálvány*) BOLÓTO — mocsár (vö. *Balaton* vn., *Balata*, *Balota* hn.) BONDÁR' (bódnja, bad'já) — kádár, *bodnár* BOLŠEVİK — *bolsevik* BOR — *borköles*, *bormuhar* BOR — túlevelű erdő, fenyves (vö. *bórfá*, *borfenyő*, *boróka*, *borovicska*) BOROZDÁ — *barázda*, (*N. borozda*) BORONÁ — *borona* (vö. *Baranya* hn.) BOTÁNIKA — *botanika* BOTÍNKI — magasszárú cipő (vö. *N. bótka* 'kis cipő', *Botka* szn.) BOJÁRIN — *bojár* BRAVÍROVAT' — legénykedik, *bravúroskodik* BRAT — fiútestvér (vö. *barát* 'szerzetes testvér') BREVNÓ — gerenda,

szálfa (vö. N *bürü* 'gerendapalló, gyaloghíd') *herena*, *berenyefa*, *borona* 'gerenda') BRIGÁDA — *brigád* BRIKÉT — tojásszén, *brikett* BRILLIÁNT — *brilliáns* BRIÓS' — fonott kalács, *briós* BRITVA (brit) — *borotva* (vö. N *bricó* 'borbély borotváló') BRÍCKA — könnyű kocsi, *bricska* BRÓNZA — *bronz* BROŠJÚRA — *brosúra* BRUSKVÍNA D. — *barack* BÚDKA — házikó, *bódé* (N. *buda*) BUZINÁ — *bodza* BUJ — *bója* BÚJVOL — *bivaly* BÚJNYJ — heves, féktelen, erőszakos (vö. *buja*) BUK — *bükk*(fa) BUMÁGA — papiros, gyapot, *pamut* (N *pamuk*) BUNKER — *bunker* BURŽUAZÍJA — polgárság, *burzsoázia* BURLÁK — hajóvontató, *burlák* BURJÁN — *dudva*, *gáz*, *burján* BÜCHNUT' — (meg)dagad, (meg)duzzad (vö. *bukta*) BYK — *bika* BYRKA D. — *birka* BYSTRYJ — gyors (vö. *Beszterce* hn., vn.) BJUROKRÁTIJA — hivatalnokuralom, *bürokrácia*.

VAGÓN — *vagon* VÁZA — *váza* VAKCÍNA — oltóanyag, *vakcina* VALEK (válík, valjáf) — ruhasulyok, festékhenger (vö. N. *vályog* 'sodrófa') VALJÚTA — *valuta* VANDALÍZM — *vandalizmus* VARVARÍZM — *barbarizmus* VARIÁCIJA — változat, *variáció* VÁTA — *vatta* VEGETÁCIJA — növényzet, *vegetáció* VEDRÓ — (vodá) *veder*, *vödör* (vö. N *vodér* 'kaszakőtartó' *Vodér* szn.) VÉNA — ér, *véna* VÉNIK — vesszőnyaláb (vö. *venyige?* 'szőlővessző') VENTILJÁTOR — szellőztető, *ventillátor* VERÁNDA — tornác, *veranda* VÉRBA — fűzfa (vö. *Verbó*, *Varbó*, *Verbász*, *Verbóc* hn.) VERBÉNA — vasfű, *verbéna* VERBOVÁT' — *verbuvál* VERSTÁ — verszt (1067 m) VERŠÍNA — hegye, csúcsa vminek (vö. *Versec* hn.) (verchyj) VÉRŠA, VĚRŠA (verch, vérchyj) — *varsa* (verse is; csúcsban végződő hálós v. halfogó kosár) VERSÓK — versók (4,4 cm) VETERÁN — hadastyán, *veterán* VÉTO — tiltakozás, *vétó* VETRÍLO (véter, véjáf) — *visorla* VĚČER — este, estély (vö. *vacsora* 'esti étkezés') VĚČERÍNKA — estély, táncmulatság, esti összejövetel (vö. N *vecserkázik* 'este meglátogat') VĚČERNJA — esti istentisztelet, *vecsernye* VIADÚK — völgyhíd, *viadukt* VIBRÁTOR — *vibrátor* VÍZA — *vízum* VIZAVI — egymással szemben, *vízavi* VIZIR' — *vezér* VIZÍT — látogatás, *vizit* VIKÁRIJ — *vikárius* VÍLKA — *villa* (evőeszköz) VÍLLA — kertes lak, *villa* VÍLY — (vas)villa VINÓ — bor (vö. *vinkó*, l. *venyige* 'borág' Kazinczy) VIÓLA — mélyhegedű, *viola* VIRTUÓZ — zeneművész, *virtuóz* VITAMÍN — *vitamin* VÍTJAZ — hős, *vitéz* VÍCHOR, VICH'R' — forgószelel, *vihar* VÍŠNJA — meggy(fa) (vö. N *visnye* 'meggyfa' *Visnyó* hn.) VNUK, VNÚKA — *unoka* VÓBLA — volgai pontyfajta, *vobla* VODÁ — víz (vö. N *vodér* 'vízzel telt kaszakőtartó' *Vadna*, *Závod* 'vízen túl fekvő' hn.) VÓDKA (vodá) — (gabona)pálinka, *vodka* (vö. N *vótka*, *vutki*) VOEVÓDA (vójsko, vodít) — hadvezér, helytartó, *vajda* VOL — ökör (vö. *Volóc* hn.) VOLK — farkas (vö. *Valk*, *Valkó*, *Valkány*, *Valkóc* hn.) VOLOČÍT' — húz, vonszol (vö. N *lacsuha* 'csavargó') VOROBĚJ — *veréb* VOROŽÍT' — jósol, *varázsol* VORÓNA (vorónij) — varjú (vö. *Várannok* hn.) VOSK — *viasz* (N *viaszk*) VÓTUM — szavazás, szavazat, *vótum* VRAČEVÁT' (vrač), — gyógyítással foglalkozik (vö. N *vracsál* 'babonáságot üz') VULGÁRNYJ — közönséges, *vulgáris* VULKÁN — tűzhányó, *vulkán* VÝDRA — *vidra* (l. *Vidra*, *Vidrány* hn.) VÝŽLEC — *vizsla* (kutya) VYSÓKIJ — magas (vö. *Visegrád*, *Visk* hn.).

GAVÓT — *gavotte* (rég. francia tánc) GAZ — *gáz* GAZÉL — *gazella*
 GALERÉJA — oszlopcsarnok, gyűjtemény, *galéria* GALÚSKA — *galuska*
 GÁNGSTER — fegyveres bandita, *gengszter* GARÁŽ — *garázs* GARÁN-
 TIJA — jótállás, *garancia* GARÉM — *hárem* GARMÓNKA — *harmoni-*
nika GARMÓNIA — összhang, *harmónia* GARNIZÓN — helyőrség,
garnizon GARNITÚRA — készlet, *garnitúra* GARCOVÁT' — lovon szá-
 guld (vö. *harcol*) GAT' (gatiť) rőzseút, rőzsegát GVÁRDIJA — *gárda*
 GEGEMÓNIA — vezetőszeret, *hegemónia* GEENNA — pokol, *gyehenna*
 GÉJZER — hőforrás, *gejzir* GÉJŠA — japán teaházi énekesnő, *gésa*
 GEKATÓMBA — tömegáldozat, *hekatomba* GEKTÁR — *hektár* GELI-
 KOPTÉR — emelőcsavaros repülőgép, *helikopter* GENERÁL — tábor-
 nok, *generális* GENERÁTOR — áramfejlesztő, *generátor* GENERÁCIJA
 — nemzedék, *generáció* GEOGRÁFIJA — földrajz, *geográfia* GEOLÓGIJA
 — földtan, *geológia* GEOMETRIJA — mértan, *geometria* GERBARÍJ —
 növénygyűjtemény, *herbárium* GERKULES — nagyerejű ember, *herku-*
les GERÓLD — hírnök, *herold* GÉRCOG — *herceg* GÉTMAN — kozák-
 kapitány, *hetman* GETTÓ — *gettó* GIACINT — *jácint* GIBRÍD — keresz-
 tetett, *hibrid* GIGIÉNA — egészségtan, *higiéna* GÍDRA — édesvízi po-
 lip, *hidra* GIDROPLÁN — vízi repülőgép, *hidroplán* GIÉNA — *hiéna*
 GILZA — hüvely (vö. N *hülzni*) GIMN — *himnusz* GIMNÁZIJA — *gim-*
názium GIMNASTĚRKA — katonazubbony, *gimnasztyorka* GIPNÓZ —
hipnózis GIPS — *gipsz* GITÁRA — *gitár* GLADIÁTOR — *gladiátor*
 GLÉTČER — jégár, *gleccser* GLÍNA — anyag (vö. *Gelence* vn., *Gelinc*
 hn.) GLIST, GLISTA — bélféreg, *gilisza* GLOSSA — széljegyzet, *glosz-*
sza GNEJS — *gnejsz* GNOJ (gniť) — genny (vö. *ganaj*, *ganěj*) GNOM —
 törpe, manó, *gnom* GNÓMA — bölcs mondás, *gnóma* GNUS — kárté-
 kony rovar, utálatos ember (vö. *gonosz*) GOBELÉN — *gobelin* GÓBOJ
 — oboa GOLOVÁ — fej (vö. *galóca*, 'fejes gomba') GÓLUB' (golubój) —
galamb GOLF — *golf* (játék) GÓLYJ — meztelen, csupasz, kopár (vö.
gally 'leveleitől lemeztelenített ág', N *gulác* 'kopasz') GONDÓLA —
gondola GONČÁR (gorn, gorét) — fazekas, *göloncsér* GOPÁK — ukrán
 népi tánc, *gopák* GORB — púp (vö. *görbe*) GORÉLKA, GORÍLKA (go-
 réť) — petróleumlámpa égője, pálinka (vö. N *gorolyka* 'pálinka') GORI-
 ZÓNT — láthatár, *horizont* GORÍLLA — *gorilla* GÓRLICA (gorlo) —
 vadgalamb, *gerlice*, *gerle* GORMÓN — *hormon* GÓROD (gorodit', ogo-
 ród) — város (vö. *garád* 'kerítés') GOSPODÍN — úr, *gazda* GRÁBLI
 (grestí) — *gereblye* GRÁDUS — fok, *gradusz* (vö. N *grádics*, *garádics*)
 GRAMMOFÓN — *gramofon* GRANÁTA — gránát GRANÍT — gránit
 (kö) GRAF — *gróf* GRÁFIK — *grafikon* GRÁCIJA — báj, kecsesség,
grácia GRĚBEN' — fésű, *gereben* GREK — görög GRIB — *gomba* GRÍ-
 MÁSA — arcfintor, *grimasz* GRIF — mesebeli (*griff*/madár), kondor-
 keselyű GROG — rumos, cukros forró víz, *grog* GROZD' — fürt (vö.
gerezd) GRÓZNYJ (grozá) — kegyetlen, fenyegető (vö. *garázda*, R. *ga-*
rázna) GROMÁDA — hatalmas tárgy, kolosszus (vö. *garmada*) GROT D.
 — barlang, földalatti üreg (vö. *garat*) GROTĚSKNYJ — szeszélyes, gro-
 teszk GROŠ — *garas* GRUBYJ — durva, érdes, *goromba* (vö. *görbe* is)
 GRÁDIL — ekegerendely (N *görendő* vö. *gerenda* is) GRJÁDKA —
 ágyás, rúd (vö. *gerenda*) GUÁNO — madártrágya, *guano* GUBÁ — ajak

(vö. N *gamba* 'duzzadt ajak') GUBÁ — taplógomba GUŽ — hámszíz, gúzs GULJÁŠ — gulyás(levés) GUMANÍZM — humanizmus GÜMMI — gumi GÜNNY — hunok GÜN'KA — ócska ruha, gúnya GURMÁN — ínycenc, gurman GUSÁR — huszár GÜSLI — orosz népi hangszer, guszla GŰTA — (üveg)huta.

DÁKTIŁ — *daktilus* (versláb) DALÁJLÁMA — *dalai láma* DÁLNİJ — távoli, messzi (vö. *Dálnok* vn., hn.) DÁMA — hölgy, *dáma* DÁTA — keltezés, *dátum* DVOR (dver') — *udvar* (l. *pitvar*) DVÓRNIK — ház-mester, *udvarnok* DEBÉLYJ — hájas, kövér, faragatlan (vö. *debella* 'kövér nő') DEBR' — (erdős) hegyszoros, szurdok, üreg (vö. N *debre*, *töbör* 'karsztos gödör') DEVİZA — külföldi pénz, *deviza* DEGENERÁCIJA — elkorcsosulás, *degeneráció* DED (djádja) — nagyapa, öregapó (vö. *dédapa*) DEDŰKCIJA — levezető logikai bizonyítás, *dedukció* DEŽA — dagasztóteknő, *dézsza* DEZERTİR — katonaszökevény, *dezer-tör* (N *dezentor*) DEİZM — *deizmus* DEKABRİST' — 1825. dec.-i felkelés híve, *dekabrista* DEKÁBR' — *december* DEKADÉNT — *dekadens* DEKALİTR — *dekaliter* DEKAMÉTR — *dekaméter* DEKÁN — *dékán* DEK-LAMÁCIJA — szavalás, *deklamáció* DEKORÁCIJA — díszítés, *dekorá-ció* DEKÓRUM — tisztesség, *dekórum* DEKRÉT — rendelet, *dekrétum* DELEGÁCIJA — küldöttség, *delegáció* DEMAGÓGIJA — *demagógia* DEMOKRATİZÁCIJA — *demokratizálás* DEMOKRATİZM — *demokra-tizmus* DEMOKRÁTIJA — *demokrácia* DÉMON — gonosz szellem, *dé-mon* DEMONSTRÁCIJA — megnyilatkozás, *demonstráció* DEPRÉSSIJA — lehangoltság, *depresszió* DEPUTÁCIJA — küldöttség, *deputáció* DÉRBI — hároméves lovak versenye, *derby* DÉRVIŠ — *dervis* DERN — gyepe (vö. *Dorna* vn., *Podranak* vn. 'gyepe menti') DERT' (teref) — dara (vö. N *derce* 'korpás liszt') DESERT — édesség, *desszert* DÉSPOT — zsarnok, *deszpota* DETEKTİV — *detektív* DETÉKTOR — egyenirá-nyító, *detektor* DETONÁCIJA — robbanás, *detonáció* DE-FÁKTO — ténylegesen, *de facto* DEFÉKT — hiba, üzemzavar, *defekt* DEFENZİVA — védekező hadművelet, *defenzíva* DEFINÍCIJA — meghatározás, *defi-níció* DEFICİT — veszteség, *definíció* DE-JŰRE — jog szerint, *de jure* DŽAZ — dzsessz DŽEM — dzsem DŽENTRI — *dzsentri* DŽUNGLI — *dzsungel* DIAGNÓZ — kórisme, *diagnózis* DIADÉMA — ékköves fej-dísz, *diadém* DIALÉKT — nyelvjárás, *dialektus* DIALÉKTIKA — *dia-lektika* DIAMÁNT — gyémánt DIVÁN — *díván*, dívány DIVERSÁNT — felforgató, *diverzáns* DIÉTA — előírt étrend; országgyűlés, *diéta* DIK-TÁTOR — *diktátor* DIKTATŰRA — *diktatúra* DIKTOVÁT' — tollba-mond, *diktál* DIPLÓM — oklevél, *diploma* DIPLOMAT — *diplomata* DIPLOMÁTIJA — *diplomácia* DISSERTÁCIJA — értekezés, *disszertá-ció* DITJÁ — gyermek (vö. N *decsák* 'suhanc') DÓBRYJ — jó (vö. *Dob-zse* László, *Döbrő*, *Döbör* hn.) DÓGMA — megfellebbezhetetlen állítás, *dogma* DOGMATİZM — *dogmatizmus* DÓZA — adag, *dózis* DOİT' — fej, tejet ad (vö. *dajka*) DOK — kikötőhely, *dokk* DÓKTOR — doktor DOKTRİNA — tan, *doktrina* DOLG — kötelesség, adósság (vö. ez az én *dolgom*) DOLİNA — völgy (vö. *Dolina*, *Dolány* hn.) DOLOMÁN — *dol-mány* DOLOMİT — *dolomit* (ásvány) DOMINIÓN — *dominium* DOMINÓ — játék, jelmez, *dominó* DONŽUÁN — szoknyavadász, *donzsuán* DORO-

GÓJ — kedves, értékes, *drága* (vö. *Podrag* hn.) DOSKÁ — tábla, *deszka*
DÓSYTA (sýtyj) — jóllakásig (vö. *dosztig*) DOTÁCIJA — járandóság,
dotáció DOCĚNT — *docens* DRAGÓN — *dragonyos* DRÁMA — *dráma*
DRAFIROVKA — *drapériázás* DRÁTVA — cipézfonal, szurkos fonal,
dratva (vö. *drót*) DROB' — sörét, törtszám, töredék (vö. *darab*) DROBÍT'
— széttör, darál, zúz (vö. *darabol*, N *dropca* lé csipegetett téstaleves)
DRUG, tsz. DRUZ'JÁ — barát (vö. *Dorog* hn. *drusza*) DRÚŽBA — ba-
rátság (vö. *Dorozsma* hn.) DRUK D., DRUČÓK — rúd, *dorong* DUA-
LÍZM — *dualizmus* DUGÁ — hajlított járom, ív (vö. *donga*, *dugába* dőlt)
DUDÁ, DÚDKA — *duda* DŮMA — főnemesi tanács, gyűlés (vö. *dumál*)
DURÁK — ostoba ember, *durák* (kártyajáték is) DUCH (duť) — lélek,
lehelet, szag (vö. *doh*) DUCHÁN — kaukázusi falusi kocsmá (vö. N
duttyán 'lacikonyha') DUŠ — zuhany, *tus* DUŠÁ (duť, duch) — lélek
(vö. *Dusnok* hn., R *dusnok* 'ura lelkeért szolgáló') DŮŠNYJ — fülledt,
fullasztó (vö. *dohos*) DUĚT — kettős, *duett* DÝNJA (duť) — sárgadinnye
(felfújt gyümölcs) D'JAK — íródiák, titkár.

EVÁNGELIE — *evangélium* EVNUCH — *eunuch* ELĚJ — (szent)
olaj, balzsam EL, ĚLKA — lúcfenyő (vö. *Gyalu*, *Gyalóka* hn.) EPÍSKOP
— püspök ERETÍK — *eretnek* EFREÍJTER — örvezető, fráter.

ŽABA — varangyosbéka, szívszorulás (vö. N *zsába*, 'béka, ischias',
Zsablya hn.) ŽAKĚT — *zsakett* ŽALJUŽÍ — ablakredőny, *zsalu* ŽAN-
DARM — csendőr, *zsandár* ŽAR (gorél, gar', požár, žárkij) — tűz, parázs,
zsarátnok (vö. *Pczsár* szn.) ŽARGÓN — *zsargon* ŽBAN — fakanna, cso-
bolyó (vö. N *csobány* 'ivóedény') ŽELATÍN — *zselatin* ŽENÁ — feleség,
asszony (vö. N *zsana* 'zsémbes asszony') *Zsana* hn., ŽĚLOB — eresz,
csatorna, lefolyó (vö. *zsilip*) ŽĚLTYJ — sárga (vö. *Zsolca* hn.) ŽEST —
kézmozdulat, *gesztus* ŽESTIKULÁCIJA — élénk taglejtés, *gesztikuláció*
ŽID — *zsidó* ŽÍLA — ér (vö. *Zsolna*) ŽIR (žif) — háj, zsír ŽIRAF —
zsiráf ŽIRO — forgatmány, *zsiró* ŽOKĚJ — *zsoké* ŽONGLĚR — *zsonglőr*
ŽUŽG. ŽUŽGÁ D. (žužžát) — gabonabogár (vö. *zsizsik*, *zsuzsok*) ŽUPÁN
— kerületi főnök, *zsupán* (vö. *ispán*) ŽJURÍ — döntőbíró, *zsüri*.

ZALÍV, ZALÍVKA — öböl, kiöntés, áradás (vö. *Zálka* hn.) ZALÓG
(leč, ložif) — biztosíték, *zálog* ZAMÓK (zamykáf, zamknúť — zár, lakat
(vö. N *zánk* 'faretész') ZAFÓR (zaperéf) — bezárás, zár, székrekedés
(vö. *zavár*, *Zapróc* hn.) ZASTÁVA (stať) vársorompó, előre tolt csapat
(vö. *zászló* R *zásztó* 'ami vmiért áll') ZATÓN (topif) — téli kikötőhely,
áradással elöntött hely (vö. *zátony*) ZĚBRA — *zebra* ZEMLJANÓJ
(zemljá) — földi (vö. *Zemplén*, *Zimony*, *Zámoly* hn.) ZENÍT — *zenit*
ZEFÍR — *zefír* ZIGZAG — *zegzug*-, *cikcakk*- (vonal) ZIMÁ — tél (vö.
zimankós idő) ZOBÁT' D. (zob) — mohón eszik, *zabál* ('telerakja a be-
gyét') ZOLOTÓJ — arany-, aranyat tartalmazó (vö. *Zalatna* hn.) ZOO-
LÓGIJA — állattan, *zoológia* ZÓNA — égöv, földöv, *zóna*.

ÍVA — fűz(fa) (vö. R *iva* ua. *Ibafa*, *Ivád* hn.) IGLÍSTYJ (iglá) —
tüskés, tű alakú (vö. *iglice* 'tű alakú tövis') IGRĚC (igráf) — népi ze-
nész, játékos (vö. *igric*) ÍGO — járom, *iga* IDEÁL — cszmény, *ideál*
IDEOLÓGIJA — világnézet, *ideológia* IDIÓT — hülye, *idióta* IEZUÍT —
jezsuita IERÁRCHIA — rangsor, *hierárchia* IEREMIÁDA — *jeremiád*
IERÓGLIF — *hieroglif* IZBÁ — parasztház, kunyhó (vö. *szoba*?) IZBE-

GÁT', IZBĚGNUT' — elkerül vkit, megmenekül (vö. R. üzbec 'szökött szolgál') IZŽOGA (žec') — gyomorégés (vö. *izgága*) IZOLÁCIJA — elszigetelés, izoláció IKÓNA — ikon IKRÁ — hal- és lábikra ÍSKRA — szikra ILLÚZIJA — érzéki csalódás, illúzió ILLJUSZTRÁCIJA — képmelléklet, illusztráció IMBÍR' — gyömbér IMMUNITÉT — mentesség, immunitás, IMPÉRIJA — birodalom, *impérium* IMPERIALÍZM — imperializmus IMPOZÁNTNYJ — tiszteletet parancsoló, *impozáns* ÍMPORT — behozatal, *import* IMPROVIZÁCIJA — rögtönzés, *improvizáció* IMPULZ — indíték, *impulzus* INVÁZIJA — behatolás, *invázió* INVALID — rokkant, *invalidus* INDIVÍD — egyén, *individuum* ÍNDIGO — *indigó* (festék, cserje) INDIFFERÉNTNYJ — közömbös, *indifferens* INDÚKTOR — áramfejlesztő, *induktor* INDÚKCIJA — *indukció* INDÚS — hindu, *indus* INKASSÍROVAT' — pénzt beszedni, *inkasszálni* INICIATÍVA — kezdeményezés, *iniciativa* INKVIZÍTOR — *inkvizitor* INKÓGNITO — rangrejtve, *inkognitóban* INSPÉKTOR — felügyelő, *inspektor* INSPIRÁCIJA — sugalmazás, ösztönzés, *inspiráció* INSTRUKCIJA — utasítás, *instrukció* INSTRUMENT — eszköz, hangszer, *instrumentum* INSULT — sértés, *inzultus* INTELLIGÉNCIJA — értelmiség, *intelligencia* INTENSÍVNYJ — erős, *intenzív* INTERVÉNCIJA — beavatkozás, *intervenció* INTERVJÚ — beszélgetés, *interjú* INTERNÁT — *internátus* INTERNACIONÁL — *internacionálé* INTERNACIONALÍZM — nemzetköziség, *internacionálizmus* INTERPRETÁCIJA — magyarázat, *interpretáció* INTÍMNYJ — bensőséges, *intim* INTRÍGA — cselszövény, *intrika* INTUITÍVNYJ — ösztönös, *intuitív* INFÉKCIJA — fertőzés, *infekció* INFLÁCIJA — pénzhígítás, *infláció* INFLUÉNCA — *influenza* INFORMÁCIJA — tájékoztatás, *információ* INCIDÉNT — közbejött eset, *incidens* INÉKCIJA — *injekció* IÓN — *ion* IFOCHÓNDRIJA — képzelt betegség, *hipochondria* IRÓNIA — gúny, *ironia* IRREALNYJ — *irreális* ISLÁM — *iszlám* ÍSKRA — szikra ISTÉRIJA — *hisztéria* ISTÓRIJA — történet, *história* ISTREBLJÁT' — pusztít, kiirt (erdőt is) (vö. Terebes, Terebő hn.). ÍSIAS — *isiász* IJÜL — *július* IJÚN' — június.

JOD — jód.

KABALÁ — *kabala* KABARÉ — *kabaré* KÁBEL — *kábel* KABÍNA — *kabin* KAVALÉR — udvarló, *gavallér* KAVÉRNA — *kaverna* KÁDKA — sajtár, dézsa, *kád* KÁDOČKA — *kádacska* KÁDOČNIK — *kádár* KÁDRY — vezető keret, *káderek* KAZÁK — *kozák* KAMYŠ — nád (vö. N pipakamis 'pipaszár') KANARÉJKA — *kanári* KEFÍR — erjesztett tejből készült savanykás ital, *kefir* KAZAMÁT — földalatti tömlőc, *kazamata* KAZINÓ — *kaszinó* KÁZUS — különös eset, *kázus* KAKADÚ — *kakadu* KÁKTUS — *kaktusz* KAL — bélsár, ürülék (vö. Kalocsa, Kallós hn.) KALÁČ (-kólo) — *kalács* (er. 'kerek kalács') KALEJDOSKÓP — *kaleidoszkóp* KALÍNA — kányafa (Viburnum) vö. *Kálnok* hn.) KALÓRIJA — hőegység, *kalória* KALÓŠA — sárcipő, *kalucsni* KALKULÁCIJA — számvetés, *kalkuláció* KÁMENKA ('kámen') — köves kemence (falusi fürdőkben) KÁMERA — fülke, zárka, *kamra* KAMÍN — kandalló (vö. *kémény*) KAMPÁNIJA — harc, *kampány* KANÁL — csatorna, *kanális* KANAPÉ — *kanapé* KANVÁ — *kanavász* KANDELJÁBR — *kandeláber* KANDIDÁT — jelölt, tudományos fokozat, *kandidátus* KÁNNA

— *kanna* (virág) KANNIBÁL — *kannibál* KANÓNIK — *kanonok* KANČUK — *kancsuka* KANJUK — ölyv, törpe fülesbagoly (vö. *kánya*) KAPPELLÁN — *káplán* KAPITALÍZM — *kapitalizmus* KAPITÁN — *kaptány* KAPITULÁCIJA — fegyverletétel, *kapituláció* KAPRAL — tizedes, *káplár* KAPŰSTA — *káposzta* (vö. *la t. cáput* — fej) KARAVÁN — *karaván* KARÁS — *kárász* (hal) KARDINÁL — bíboros, *kardinális* KARIKATÚRA — torzkép, *karikatúra* KARNAVÁL — farsangi mulatság, *karnevál* KARTEL — egynemű vállalatok szervezete, *kartell* KARTOTÉKA — nyilvántartó, *kartoték* KARÉRA — *karrier* KÁSSA — pénztár, *kassza* KASTRJÚLJA — lábas, fazék, *t á j 'kaszroj'* KATAKÓMBA — *katakomba* KATALÓG — jegyzék, *katalógus* KATASTRÓFA — szerencsétlenség, *katasztrófa* KATEGÓRIJA — fogalomcsoport, *kategória* KATÓD — *katód* KATOLÍK — *katolikus* KÁFEDRA — dobogó, tanszék, *katedra* KAFTÁN — *kaftán* KACAVÉJKA *n é p* — rövid prémes kabát, *kacabajka* KÁČKA (kačát) — ingás, bölcső (vö. *Kács hn. N kácsong*) KÁSA — *kása* KAJŰTA — hajófülke, *kajüt* KVADRÁT — kocka, *kvadrát* KVARTÉT — *kvertett* KVARC — *kvarc* KVAS (kíslýj) — savanykás, erjesztett ital, *kvasz* (vö. *kovász*) KVINTESSÉNCIJA — vminek lényege, *kvintesszencia* KVÓTA — arányos járulék, *kvóta* KÉGLJA — *kugli* (játék) KEKSZ — *keksz* KERÁMIKA — agyagművesség, *kerámia* KIBÍTKA *r é g* — födeles koci, *kibitka* (vö. *N kibitka 'bódé'*) KIÓSK — elárusító bódé, *kioszk* KISÁ *t á j* — szütyő, zacskó (vö. *N kesza 'pénz-, dohányzacskó'*) KISÉL (kíslýj) — *kíszel* (savanykás gyümölcslep) (vö. *N kizil 'savanyú gyümölcsleves'*) KLAD' (klast) — rakomány, kéverakás, *kalangya* KLÁSSIK — *klasszikus* KLEPTOMÁNIJA — beteges lopási hajlam, *kleptománia* KLĚTKA (klet) — ketrec, sejt, *kalitka* KLEPÁT' — szegecsel, összekalapál (l. *kalapács*) KLIÉNT — ügyfél, *kliens* KLÍKA — (zárt) érdekcsoport, *klikk* KLÍNKA — *klinika* KLISÉ — nyomódúc, *klisé* KLOÁKA — szennyecsatorna, *kloáka* KLOK — csomó, fűrt, tincs (vö. *kóc* KLUB — *klub* KLJUKÁ — kampós bot (vö. *N kuka 'kampós fa'*) KLJUČ (kljuká) — *kulcs* KLUČÁR *r é g* — *kulcsár*, KMIN, TMIN — *kömény* KNJAZ — fejedelem, herceg (vö. *R kenéz, Kenéz, Kenese, Kanizza hn.*) KOBENJÁK D. — táska, zsák, csuklya (vö. *köpönyeg*) KOBÝLA — kanca (vö. *N kabala 'kanca'*) KOBÝLKA — fiatal kanca, sáska (vö. *kabóca*) KÓBRA — pápaszemes kígyó, *kobra* KOVÁT' — *kovácsol* (l. *akó, patkó*) KOVÁČ *t á j* — *kovács* KOVBÓJ — cowboy KÓDEKS — *kódex* KOŽUCH, KOŽUŠOK *t á j* — irhabunda, suba (vö. *R. kozsucska 'bundaféle'*) KOZÁ — kecske, anyakecske (vö. *Kaza, Kozár hn.*) KÓZLY (kozel) — bakállvány, puszagüla (vö. *kazal*) KOKAÍN — *kokain* KOKÁRDA — *kokárda* KÓKOŠ D. — tyúk (vö. *kakas*) KOKS — *koksz* KOLBASÁ — *kolbász* KOLESÓ — kerék (vö. *N kolesza 'kétkerekű taliga'*) KOLLÉGA — kartárs, *kolléga* KOLLEKTÍVNYJ — közös, *kollektív* KOLLÉKCIJA — gyűjtemény, *kollekcio* KOLÓDKA (kolóda) — kaptafa, fafoglalat, *kaloda* KÓLOMAZ (kólo+maz) kocsikenőcs, *kulimász* KÓLOS (kol) — *kalász* KOLOSSÁLNÝJ — rendkívüli, *kolosszális* KOLPÁK — kalap, süveg, sapka, *kalpag* KOLHÓZ — *kolhoz* KOLJADÁ — karácsony és vízkereszt közötti adománygyűjtés (vö. *N koleda 'gyűjtés'*) KOLJADOVÁT' — alamizsnát gyűjt, *koledál* KOLRÁBI — *karalábé*

KOMÁR — szúnyog (vö. *Komárom*, *Komaróc* hn.) KOMBÁJN — *kom-
bájn* KOMBINÁCIJA — kapcsolat, *kombináció* KOMBINÁT — egyesí-
tett üzem, *kombinát* KOMÉDIA — *komédia* KÓMIK — *komikus* (szí-
nész) KOMÍSSIJA — megbízatás, *komisszió* KOMMENTÁRIJ — magya-
rázat, *kommentár* KOMMUNA — közösség, *kommuna* KOMMUNÍZM —
kommunizmus KOMPÁNIJA — társaság, *kompania* KÓMPAS — iránytű,
kompass KOMPÉNDIJ — kézikönyv, *compendium* KOMPENZÁCIJA —
kiegyenlítés, *kompenzáció* KOMPETÉNTNYJ — hozzáértő, *kompe-
tens* KOMPLÉKTNYJ — teljes, *komplekt* KOMPLIMENT — bók, *kompli-
ment* KOMPOZÍCIJA — szerkezet, *kompozíció* KOMFÓT — befőtt,
kompót (vö. *la t com + pono*: 'különböző gyümölcsökből együtt eltett
vmi) KOMPROMÍSS — kiegyezés, *kompromisszum* KOMFORT — ké-
nyelem, *komfort* KONVÉNT — *konvent* KONVENCIONÁLNYJ — meg-
szokott, *konvencionális* KONVÓJ — örkiséret, *konvoj* (vö. *la t con +
via*) KONGENIÁLNYJ — rokonszellemű, *kongenialis* KONGRESS —
kongresszus KONDENSÁTOR — sűrítő, *kondenzátor* KONDÍCIJA —
feltétel, *kondíció* KONKORDÁT — egyezmény, *konkordátum* KONK-
RÉTNYJ — valódi, *konkrét* KONKURÉNCIJA — verseny, *konkurrencia*
KONSERVATÍVNYJ — maradi, *konzervatív* KONSERVY — *konzerv*
(vö. *la t con + servo*) CONSÓRCIUM — alkalmi társulás, *konzorcium*
KONSPIRÁCIJA — összeesküvés, *konspiráció* KONSTATÍROVAT' —
megállapít, *konstatál* KONSTITÚCIJA — alkotmány, *konstitúció* KÓN-
SUL — *konzul* KONZULTÁCIJA — tanácskozás, *konzultáció* KONTÁKT
— kapcsolat, *kontaktus* KONTINGÉNT — keret, *kontingens* KONTI-
NÉNT — *kontinens* KONTRÁKT — szerződés, *kontraktus* KONTRÁST
— ellentét, *kontraszt* KONTRÓL — ellenőrzés, *kontroll* KÓNTUR —
körvonal, *kontúr* KONFEDERÁCIJA — szövetség, *konfederáció* KON-
FETTÍ — *konfetti* KONFISKÁCIJA — elkobzás, *konfiskáció* KONFLÍKT
— összeütközés, *konfliktus* KONCÉPCIJA — elgondolás, *koncepció*
KONCÉRT — hangverseny, *koncert* (vö. *la t con + cerno*) KONCÉS-
SIJA — engedmény, *koncesszió* KON/JUNKTURA — helyzet, *konjunk-
tura* KON' — ló (vö. *kanca*, *Köny* hn.) KOOPERÁCIJA — együttműkö-
dés, *kooperáció* KOPÁT' — ás, felás (vö. *kapál*) KOPEJKA — *kopek* (vö.
kopja is: 'kopjás' pénz) KOPÍROVAT' — lemásol, *kopíroz* KÓPIJA —
másolat, *kópia* KOPYTO — pata (vö. *kaptafa*, 'pata alakú') KOPYTCE
— patácska (vö. *állkapca* 'pata alakú') KOP'É — gerely, *kopja* KORÁBL
— hajó (vö. *R karab* 'kis hajó') KORDÓN — *kordon* KORIFÉJ — vezető
egyéniesség, *korifeus* KORMÁ — (hajófar, tat) (vö. *hajókormány*, *kor-
mányzat*) KORÓL — *király* (vö. *Károly* is) KOROČÚN, KARAČÚN t á j
hirtelen halál, vég, téli napéjegylenlőség (vö. *karácsony* 'az év vége')
KORRÉKTNYJ — kifogástalan, *korrekt* KORRÉKTOR — *korrektor* (vö.
la t con + rego) KORREKTÚRA — hibajavítás, *korrektúra* KORRÚP-
CIJA — megvesztegethetőség, *korruptió* KORČÁGA t á j (agyag) edény,
fazék (vö. *korsó*?) KÓRCA, KÓRČI (kórciř) — görcs KORČMÁ r é g —
koresma, *kocsma* KORČMÁR' r é g — *kocsmáros* KORYTO — teknő,
vályú (vö. *Kurityán*, *Korotnok* hn.) KOSÁ — *kasza* KOSÍT' — *kaszálni*
KOSMÁTYJ (kosá) — borzas, boglyos (vö. *köszméte* 'bolyhos') KOSMÉ-
TIKA — szépségápolás, *kozmetika* KOSMOPOLÍT — világpolgár, *koz-*

mopolita KOSMOS — világegyetem, kozmosz KOSTĚL — katolikus templom (vö. *Keszthely, Kesztlöc, Kosztolány* hn.) KÓSTKA — cson-
tocska (vö. *kocka* 'csontból való játékkocka') KOT — kandur (vö. *kacor*-
király) KOTĚL be. KOTLÁ — kazán, kondér, üst (vö. *kotla*) KOTLO-
VÍNA — völgykatlan KÓFE — kávé KOČÁN — káposzta- v. salátafej
(vö. *kocsány*) KOČERGÁ — szénvonó, pizskavas (vö. *N kocserha* ua.)
KOS — kúp alakú halfogó kosár (vö. *kas, méhkas, mellkas* KRAJ (kroif)
— széle vminek, perem, táj (vö. *karaj, karéj, Ukrajna* hn.) KRÁTER —
vulkántölcsér, kráter KRACII — csőd, krach KREDĚT — hitel, kredit
KREM — krém KREMATORIJ — halottégető, krematórium KREMĚN'
— kovakő, tűzkő (vö. *Körmöcbánya* hn.) KREOL — kreol KREST —
kereszt KRETĚN — gyengeelméjű, kretén KRĚČET — vadászsólyom (vö.
R kerecset 'vadászsólyom') KRIVÓJ — görbe, ferde (vö. *Kirva* hn.)
KRIKĚT — krikett KRINOLĚN — abronesszoknya, krinolin KRIPTON
— kripton (gáz) KRISTÁLL — kristály KRITĚRIJ — ismerv, kritérium
KRĚTIKA — bírálat, kritika KROV — tető, fedő, takaró (vö. *pokróc*)
KROVÁT' — ágy (vö. *kerevet*) KROKĚ — vázlat, kroki KROKODĚL —
krokodil KROM — króm KRÖMKA (króme) — szegély, szél (vö. *karima*)
KROPĚT' — meglocsol, meghint (vö. *N karapol* 'szentelt vízzel behint')
KRÖSNJÁ D. vesszőből v. gyökérből font kosár (vö. *N karosnya, kasor*-
nya 'kis ételhordó kosár') KRUG — kör, öv, korong KRUŽĚT' (krug) —
forgat, kering (vö. *kuruzsol* 'a beteget körüljárja') KRUPÁ — kása, dara
(vö. *korpa, Korpona, Korompa* hn.) KRJUK, KRJUČÖK — kampó (vö.
N kúrúcska 'csáklya') KÜBOK — serleg, kupa KUDRJÁVYJ — bodros,
kondor, göndör KUKOVÁT' — kakukol KUKÚŠKA — kakuk KÜKOĚ
— konkoly KÜKOĚ — kámzsa, csuklya (vö. *N R kuklya*) KUKURÚZA
— kukorica, tengeri KULÁK — kulák KÜLI — kuli KULĚSA — színfal,
kulissza KULMINACIJA — tetőpont, kulmináció KULT — kultusz KUL-
TIVÁTOR — kultivátor KULTŮRA — kultúra KUM — koma KUMÁ —
komaasszony KUNTŮS r é g — köntös KÜPA r é g — halom, csoport
(vö. *kúp, kupac Kup, Köpec* hn.) KUPĚ — vasúti szakasz, fülke, kupé
KUPĚC (kupĚt' — kereskedő (vö. *kupec*) KUPLĚT — kuplé KÜPOL —
kupola KUPÖN — szelvény, kupon KURGÁN — kurgán (vö. *korhány*
'kunhalom', *Korkány* hn.) KURS — tanfolyam, kurzus KURJÁTNĚK
(kúrica) — tyúkól (vö. *N kurnyk* 'tyúkól') KUTÖK be. KUTKÁ — zug,
kis sarok (vö. *kuckó*) KUS táj — darabka (vö. *kone* 'darab' *koncol*
'darabol') KÜHNJA — konyha KUCAVĚJKA — 1. KACAVĚJKA KÜ-
CYJ — kurtafarkú, kurta (vö. *N kusza* 'megcsonkított farkú') KÜČMA
— kucsma.

LABĚLNYJ — bizonytalan, labilis LABIRĚNT — útvesztő, labirintus
LABORÁNT — laboráns LABORATORIJA — laboratórium LÁVA —
láva LAVÁNDA — levendula LAVĚNA — hógörgeteg, lavina LAVĚRO-
VAT' — lavíroz LÁVOČKA (LÁVICA D.) — kis pad (vö. *lóca*) LAGŮNA
— laguna LAZŮR' — égszínkék, azúrkeék LAK — lakk LAKEJ — lakáj
LÁKOMKA (lákomyj) — torkos, nyalánk (vö. *N lakoma* 'torkos, falánk')
LAKONĚZM — szűkszavúság, lakonizmus LÁMA — láma LAMENTÁ-
CIJA — panaszkodás, lamentáció LÁMPA — lámpa LAMPĚON — színes
papírlámpa, *lampion* LAPTÁ — métázás (labdajáték), labdaütő (vö. *labda*

er. 'labdaütő') LAPSÁ (nyj LAKSÁ) — (metélt) tészta (vö. *laska*) LASSÓ — *lasszó* LATÉNTNYJ — lappangó, *latens* LEBEDÁ — *laboda* (paréj) LÉVYJ — bal, baloldali (vö. *Lőcse* hn.) LEGÁLNYJ — *legális*, LEGÁT — követ, *legátus* LEGÉNDÁ — *legenda* LEGIÓN — *légió* LEGITIMIST — *legitimista* LĚD — jég (vö. *Lédec*, *Ledény*, *Lednic* hn.) LEŽÁT' — fekszik, hever (vö. *N lezsák* 'semmirekellő, naplopó') LÉKTOR — előadó, *lektor* LÉMÉCH (lomít) — ekevas, szántóvas (vö. *lemez*) LĚN — *len* LEOPÁRD — *leopárd* LEPĚŠKA — kis *lepény*, *tabletta* LEPÍT' — mintáz, ragaszt, tapaszt (vö. *madárlép* 'ragadós madárfogó') LES — erdő (vö. *Lesznye*, *Leszna*, *Liszna* hn.) LETARGÍJA — fásultság, *letargia* LEŠ-ČÍNA — mogyoróbokor (vö. *Lask*, *Laskó*, *Laszkár*, *Liszka* hn.) LIBERALÍZM — szabadelvűség, *liberalizmus* LIBERALNYJ — *liberális* LIBRĚTTO — szöveggönyv, *librettó*, LÍGA — szövetség, *liga* LIGNÍT — *lignit* LIKVIDÁCIJA — felszámolás, *likvidáció* LILIFŮT — törpe, *liliputi* LÍLIJA — *liliom* LILÓVYJ — *lila* LIMONÁD — *limonádé* LÍNIJA — vonal, *linea* LINČEVÁT' — *meglincsel* LÍPA — hársfa (vö. *Lippa*, *Liptó* hn.) LÍRA — lant, *líra* LITOGRAFÍJA — könyomás, *litográfia* LIFT — felvonó, *lift* LICEJ — *liceum* LOVEC (lovít) — halász, vadász (vö. *Lóc* hn.) LOG (leč') t á j — szurdok, elhanyagolt szántó (vö. *parlag*) LÓGIKA — *logika* LÓDKA — csónak, *ladik* LŐŽNIK D. t á j durva takaró (vö. *N lazsnak* 'takaró', *ellazsnakol*) LOKÁLNYJ — helyi, *lokális* LÓKON — hajtincs, *lokni* LOKOMOBÍL — gőzgép, *lokomobil* LOKOMOTÍV — mozdony, *lokomotív* LOM, ŽELÉZNYJ LOM (lomít) — vastörmelék (vö. *lom*, *lim-lom*) LOPÁTA — evező *lapátja*, *lapát* LOPÁTKA — kis *lapát*, *lapocka* LOPŮCH — bojtortján (levél) (vö. *lapu*) LŐSŐS' — *lazac* LOTÓ — *lottójáték* LUKÁ t á j kanyar, kiszögelés, hajlat (vö. *lanka*) LUNATÍK — holdkóros, *lunátikus* LUČÍNA (luč) r é g — (fenyőfából hasított) világítófáklya (vö. *lúčfenyő*, *N lucsifa*) LÝSYJ — kopasz (vö. *Lisza*, *Liszó* hn.) LJUTERÁNSKIJ — *lutheránus* LJUCĚRNA — *lucerna* LJÁPIS — pokolkő, *lápisz*.

MAVZOLĚJ — *mauzóleum* MAVR — szerecsen, mór MAG — *mágus* MAGAZÍN — raktár, *magazin* MAGARÁDŽA — *maharadzsa* MÁGIJA — varázslás, *mágia* MAGNÁT — *mágnás* MAGNÍT — *mágnes* MADÓNNA — *madonna* MADRIGÁL — *madrigál* (versforma) MAD'JÁR — *magyar* MAZ' — gyógykenőcs, kenőanyag (vö. *máz*) MÁZAT' — beken, *mázol* MÁJ — *május* MAJÓLIKA — *majolika* MAK — *mák* MAKĚT — *minta*, *makett* MAKSIMÁLNYJ — *makszimális* MAKULATŮRA — *selejtpapír*, *makulatúra* MALÍNA — *málna* MÁMA — *mama* MAMMÓNA — *mammon* MANDARÍN — kínai méltóság, narancsféle gyümölcs, *mandarin* MANDÁT — megbízólevél, *mandátum* MANDOLÍNA — *mandolin* MANĚVR — hadgyakorlat, cselfogás, *manöver* MANEKĚN — próbakisasszony, *maneken* MANIÁK — rögeszmés, *mániákus* MANIKJŮR — kézápolás, *manikűr* (vö. *l a t manus + curo*) MANIPULÁCIJA — ravaszkodás, *manipuláció* MANIFĚST — kiáltvány, *manifesztum* MÁNIJA — rögeszme, *mánia* MÁNNA — *manna* MANOMĚTR — fesz mérő, *manometer* MANSÁRDA — *manzárd* (szoba) MARGARÍN — *margarin* MÁRKA — minőség, *márka* MARKITÁNT — *markotányos* MARKSÍZM — *marxizmus* MARŠ — menet, induló, *mars* MÁRT —

március MARCIPÁN — *marcipán* MÁRSAL — *marsall* MÁSKA — álarc,
maszk MÁSSA — pép, *massza* MASSÁŽ — gyúrás, *masszázs* MASSÍV-
 NYJ — tömör, *masszív* MÁSTER — *mester* MATEMÁTIKA — *mate-*
matika — MATERIALÍZM — *materializmus* MATÉRIJA — anyag, *ma-*
téria MÁTKA (mať) — méh, anyaállat, nőtény) (vö. *mátka*) MATRÁS,
 MATRÁC — *matrac* MATRÓNA — *matróna* MATRÓS — *matróz* MATČ
 — *meccs* MACHINÁCIJA — *fondorkodás*, *machináció* MACHÓRKA —
mahorka (dohányfajta) MÁČECHA (mať) *mostoha* MAŠÍNA — gép,
masina MEDÁL — érem, *medália* MEDVÉD' (méd + ed) — mackó, *medve*
 (er.: 'mézcsevő') MÉDIK — *medikus* MEDITÁCIJA — *elmélkedés*, *medi-*
táció MEDNÍCA D. (médnyj, med') — rézedény (vö. *medence* er.: 'rézből
 való edény') MEDÚZA — *medúza* MEŽÁ (mež) — birtokhatár, *mezsgye*
 vö. *megye* is) MEZGÁ — *háncsrost*, *fanedv* (vö. *mézza*) MELANCHÓ-
 LIJA — *búskomorság*, *melanchólia* MELÁSSA — *melasz* MELÓDIJA —
melódia MELODRÁMA — *melodráma* MEMORÁNDUM — *emlékirat*,
memorandum MĚNTIK ré g — *mente* MENUÉT — *menüet* MENŠE-
 VÍK — *mensevik* MENJŮ — *menü* MĚRA — *mérték*, *mérő*, *mérőedény*
 MĚRIT' — (meg)mér, *kimér*, *felpróbál* MĚRTVAJA VODÁ — *holt víz*,
holt ág (vö. *morotva*) MESS — *mise* METEÓR — *meteor* METEOROLÓ-
 GIJA — *időjárás*, *meteorológia* MÉTOD — *módszer*, *metódus* METR —
méter MECH — *tömlő*, *fujtató* (vö. *anyaméh*) MECHANÍZM — *gépezet*,
mechanizmus MECENÁT — *pártfogó*, *mecénás* MEČ — *kard* (vö. *Mecsér*
 hn., szn. 'kardkészítő') MEČĚT — *mecset* MIGRĚN — *fejgörcs*, *migrén*
 MIKROSKÓP — *mikroszkop* MIKROFÓN — *mikrofon* MILITÁRÍZM —
militarizmus MÍLOST' — *kegy*, *könyörület* (vö. *malaszt*) MIMÓZA —
mimóza MINARĚT — *minaret* MINDÁL — *mandula* MINIMÁLNYJ —
minimális MINÍSTR — *miniszter* MIRT — *mirtusz* MÍSSIJA — *küldetés*,
misszió MIFOLÓGIJA — *mitológia* MOGÍLA — *sír*, *sírhalom* (vö. *mág-*
lya) MOZG — *agyvelő* (vö. N *mozga* 'csontvelő') MÓKRYJ — *nedves*
 (vö. *Mokra*, *Mokrágy*, *Mokrin* hn.) MOLODĚC — *legény*, *derék gyerek*
 (vö. *malac*? 'fiatal sertés') MOLOŤ — *őröl*, *darál* (vö. *malom*) MOL
 molót) — *moly* MONÁRCHIIJA — *egyeduralom*, *monarchia* MONO-
 GRÁMMA — *monogram* MONOLÓG — *monológ* MONOPÓLIJA — *mo-*
nopólium MONTÁŽ — *összeállítás*, *montázs* MONUMENTÁLNYJ —
nagyarányú, *monumentális* MORÁL — *erkölcs*, *morál* MÖRFIJ — *mor-*
fium MORKÓV' — *sárgarépa*, *murok* (répa) MORÓZ — *fagy*, *hideg* (vö.
zúzmara, *zúzmaráz*, R *maráz*) MOSKÍT — *moszkító* MOTÍV — *indítóok*,
motívum MOTOVÍLO, MOTÁLKA (motál) *csörlő*, *motolla* MOTÓR —
motor MÓTTO — *jelmondat*, *mottó* MOCH — *moh(a)* MOČÍLO (mociť,
mókryj) — *len-*, *kenderáztató* (vö. *mocsár*, N *mocsolya*, *Mocsolya*, *Mo-*
csolád hn.) MRÁMOR — *márvány* MUŽÍK — *szegényparaszt*, *muzsik*
 MŮZA — *műzsa* MUŽĚJ — *múzeum* MŮZYKA — *muzsika* MŮKA —
kín, *gyötrelem* (vö. *munka*) MUČNÍK (muká) — *lisztkereskedő* (vö. N
mucsarka 'lisztes asszony') MUI. — *őszvér* (vö. *mulya*?) MULÁT —
mulatt MŮMIJA — *múmia* MUST — *must* MŮTNYJ — *zavaros*, *sáros*
 (vö. *Mutne*, *Mutos* hn.) MUFLŮN — *muflon* MŮFTA — *muff* MŮCHA
légy (vö. *Muzsna*) MUŠKA — *legyecské* (vö. *muslica* N *muska*) MUŠ-
 MULÁ — *naspulya* (*naspulya*, *nespulya*) MYSELOVKA) *mys'* + *lovit*) —

egérfogó (vö. N *misalovka* ua.) MJÁSO — hús (vö. *mészáros*) MJÁTA — *menta* MJAC — labda (vö. N *mancs* 'játékgolyó fából').

NADĚRGIVAT', NADĚRGNUT' (deržát) — ráhúz, ráránt (vö. *nad-rág*) NAÍVNYJ — *naiv* NARKÓZ — *narkózis* NARCÍSS — *nárcisz* NASÁD D. (nasadít) — evezős hajó, csónak (vö. *naszád*) NATURALÍZM — *naturalizmus* NAŮŠNIK (úcho) — fülvédőrész (sapkán) (vö. R *násfa*, *násva* 'fülbetvaló') NACÍZM — *nácizmus* NACIONALIZÁCIJA — államosítás, *nacionalizáció* NÁCIJA — nemzet, *náció* NEVÓLJA (vólja, velét) — rabság, szükség (vö. *nyavalya*) NEVRASTÉNIJA — *neuraszténia* NEGATÍVNYJ — *negatív* NEGLIŽĚ — pongyola, *neglizsé* NEGR — *néger* NEKTÁR — *nektár* NÉMEC (nemój) — *német* NEMÓJ — *néma* NEÓN — *neon* NESESĚR — *neszesszer* NETTÓ — *nettó* NIGILÍZM — *nihilizmus* NÍŽNIJ — alsó (vö. *Nizsna* hn.) NÍKEL — *nikkel* NIKOTÍN — *nikotin* NIMB — *nimbusz* NÍMFA — *nimfa* NIRVÁNA — megsemmisülés, *nirvána* NÍTČENKA — *nyüstszał* (vö. N *nyüst* 'a szövőszék vastag fonala') NOVÍNKA — újság, újdonság (vö. R *novinka* 'pletyka') NÓVYJ — új (vö. *Novaj*, *Novák* hn.) NÓVYJ GRAD — új vár, új város (vö. *Nógrád* hn.) NOMÁD — *nomád*, NÓNSENS — esztelenség, *nonszensz* NÓRMA — *norma* NORMÁLNÝJ — *normális* NOSÍLKI (nosít) — hordágy (vö. *nyoszolya*, *Noszoly*, *Noszaly* 'folyómeder') NOJÁBR' — *november* NUL — *nulla* NUMIZMÁTIKA — éremtan, *numizmatika* NŮNCIJ — követ, *nuncius* NŮTRIJA — *nutria* NJUÁNS — árnyalat, *nüánsz*.

OÁZIS — *oázis* OBVARÍT' (varít) — leforráz (vö. *abáról*, *abál*) OBĚD (ob+edá, est) — *ebéd* OBELÍSK — *obeliszk* OBRAZ (razít) — kép, *ábrázlat* OBRÓK (obréc') — jobbágyi szolgáltatás (vö. *abrak* er.: vmi 'meghatározott pl. zsold, adó, étel') ŌBRUČ (ruká) — *abroncs* (er.: 'karkötő v. gyűrű') OBSERVATÓRIJA — *obszervatórium* OB/EKTIVÍZM — tárgyilagosság, *objektívizmus* OVÁLNÝJ — *ovális* OVÁCIJA — lelkes ünneplés, *ováció* OVĚC — zab (vö. R *asz* ua.) OGURĚC — uborka, *ugorka* ÓDA — *óda* ŌZERO — tó (vö. *Ozera* hn.) OZÓN — *ózon* OKÁZIJA — kedvező alkalom, *okkázio* OKEÁN — *óceán* OKNŌ (óko) — ablak, gödör, mélyedés (vö. *akna*) OKŌVY (kovát) — bilincs, lánc (vö. *akó* er.: 'körülvasalt hordó') OKŌLICA — (kolo) — falu határát jelző kerítés (vö. *akol*) OKTJÁBR' — *október* OLĚN' — szarvas (vö. *Ōnok* hn.) OLÍVA — olajfa, *olíva* OLIGÁRCHIA — *oligarchia* OLIMPIÁDA — *olimpia*, *olimpiász* OLTÁR' — *oltár* OLSÁNIK, OLSNJÁK (olchá, elcha) — égerfaerdő (vö. *Olcsva*, *Ōsva*, *Jósvafő*, *Ōcsa*, *Ilosva* hn.) OMŌNIM — hasonló hangzású szó, *homonima* OPÁL — *opál* ŌPERA — *opera* (műfaj) OPERÁCIJA — *operáció* OPERĚTKA, OPERĚTTA — *operett* ŌPIJ, ŌPIUM — *ópium* OPPORTUNÍZM — megalkuvás, *opportunizmus* ŌPTIK — *optikus* OPTIMÍZM — derűlátás, *optimizmus* ORANGUTÁNG — *orángután* ORATÓRIJA — *oratórium* ŌRGÁN — szerv, *orgán* ORGÁN — *orgona* (hangszer) ŌRGIJA — *orgia* ŌRDA — *horda* ORDINÁRNÝJ — közönséges, *ordinaré* ŌREL — sas (vö. *Orló*, *Arló* hn.) ŌRĚCH — dió (vö. *Oros*, *Oroszka*, *Orosztony* hn.) ORNAMĚNT — díszítés, *ornamentum* ORNITOLŌGIJA — madártan, *ornitológia* ORTOPĚDIJA — testegyenészet, *ortopédia* ORFOGRÁFIJA — helyesírás, *ortográfia* ŌSÍNA — rezgőnyárfa (vö. *Oszikó* hn.) ŌSŌT — csorbóka (tövisfajta) (vö. N *aszat*) ŌSTROV — sziget (vö. *Osztró*,

Esztró hn.) OSTRÓG (steréc') — börtön, várfal (vö. *Esztergom*, *Eszterháza* hn.) ÖSTRYJ — hegyes (vö. *N ösztörü*, *osztoru*, 'hegyes karó') OTÉL — szálló, *hotel* ÓTRUBI (otrubíř, rubíř) — korpa (vö. *otromba*; 'korpa → durva → otromba') OŠÍBKA (o-šíbka) — hiba.

PÁVA — páva (tyúk) PÁVIÁN — pávián PAVILÓN — kerti ház, *pavilon* PÁGODA — *pagoda* PADISÁCH — szultán, *padisah* PÁZIT' (pa+ziř) — rég táj rét, legelő, pázsit PÁZDER'E D. (drař) — kender-szár tömmeléke (vö. *pozdorja*) PÁKOSTNYJ — aljas, trágár (vö. *pákosztos*) PAKT — egyezmény, *paktum* PALÁNKA — *palánkerődítmény* PALÁTA — *palota* PALÁS — *pallós* PALÍT' — éget (vö. *pálinka* 'égetett bor') PÁLICA — rég — buzogány, héttollú bot (vö. *pálca*) PÁLKA — bot, nyél (vö. *N palka*, *páka* 'a gyékény buzogánya') PÁLMA — *pálma* PAMFLÉT — *pamflet* PAN — úr, nemes úr (vö. *ispán*) PANÁMA — *panama* PÁNIKA — *pánik* PANNÓ — egész falat beborító festmény, *pannó* PANÓPTIKUM — viaszbabgyűjtemény, *panoptikum* PANO-RÁMA — tájkép, *panoráma* PANTEÓN PÁNCYR' — *páncél* PÁPA — *papa* FÁPA — pápa PAPÍRUS — *papirusz* PAP'É-MAŠÉ — *papírmásé* PÁPOROTNIK — *páfrány* (vö. *Poprád* hn.) PÁPRIKA — *paprika* PAR (preř) — gőz, pára FÁRA — pár PARÁBOLA — *parabola* PARÁGRAF — *paragrafus* PARÁD — díszszemle, *parádé* PARAZÍT — élősdí, *parazita* PARALÍC — hűdés, *paralízis* PARALLÉLNYJ — párhuzamos, *parallel* PARASÓL — felsőszárnyas repülőgép, napernyő, esernyő (vö. *N parazoly* 'esernyő, napernyő') FARAFÍN — *parafin* PARVENJŮ — felkapaszkodott egyén, *parvenü* PARDÓN — *pardon* PARÍK — *paróka* PÁRIT' — gőzöl, párol PARÍT' — gőzölög, párolog PÁRIJA — *pária* PARK — *park* PARKÉT — *parkett* PARLÁMEHT — *parlament* PARÓDIJA — torzítás, *paródia* PARTIZÁN — *partizán* PARTITŮRA — *partitúra* PÁRTIJA — *párt* PARTNER — játéktárs, *partner* PARCÉLLA — *parcella* PÁSMO, PÁSMA — csomó, köteg, *pászma* PASSÍVNYJ — *passzív* PÁSIJA — szenvedély, *passzió* PÁSTA — *paszta* PASTÉL — *pasztell* PASTERNAK — *paszternák* PÁSTOR — *lelkipásztor* PASTORÁL — *pásztorjáték*, *pasztorál* FÁSTUCH (pastí) — *pásztor* PAST' — csapda, kelepce (vö. *N paslica* 'egérfogó') PÁSCHA — húsvét (vö. *pászka*) PATÉNT — szabadalom, *patent* PÁTER — *páter* PATÍNA — *patina* PATRIÁRCH — *patriárka* PATRIÓT — hazafi, *patrióta* PATRÓN — töltény, *patron* PATRÓN — pártfogó, *patrónus* PAŮZA — szünet, *pauza* PAUK — *pók* PÁFOS — *pátosz* PACIFÍZM — *pacifizmus* PÁŠÁ — *pasa*, *basa* PASTÉT — *pástétom* PAJÁC — bohóc, *pojáca* PEDAGÓG — *pedagógus* PEDÁL — taposó, *pedál* PEDÁNT — kínosan pontos, *pedáns* PADIKJŮR — *pedikűr* PÉKAR' (peč') — *pék* (vö. *Pekár* szn.) PÉKLO' — rég PÉKLO (peč) — forróság, *pokol* PELENÁ — takaró, lepel (vö. *pelenka*) PELÉNKA — *pelenka* PELERÍNA — körgallér, *pelerin* PELIKÁN — *pelikán* PÉPEL (palíř, plámja) — hamu (vö. *hamupípőke*, *-pepelyke*, *Papolc* hn.) PERGÁMEN, PERGÁMENT — *pergamen* PERELÓG (pere+log, lezáf, leč) — ugar, *parlag* PÉREC (er.: PPÉREC) — *paprika* PERÍNA (peró) — *párna* ('tollal töltött') PERIÓD — *periódus* PERISKÓP — *periszkóp* PERIFÉRIJA — a városok szélső része, *periféria* PERMANÉNTNYJ — állandó, *permanens* PERRON — (vasúti) *peron* PERS — *perzsa* PERS-

PEKTÍVA — távlat, *perspektíva* PESÓK — homok (vö. *piszok?* (*Pészak, Peszek, Pestyén, Pöstyén* hn.) PESSIMÍZM — borulátás, *pesszimizmus* PESTOVÁT' r é g gondoz, dajkál (vö. *pesztrál*) PESTRÚSKA (*pěstryj*) — *pisztráng* PESTÜN, PESTÜN'JA (*pestováť* — gondos nevelő(nő) (vö. *pesztonka*) PETÁRDA — *petárda* PETÍCIJA — kérelem, *petíció* PETRÚSKA — *petrezselyem* PETÜNJA — *petúnia* PECÁTKA — *pecsétke* PECÁT' — bélyegző, *pecsét* PEČEN'É (*peč*) — sütés, sütemény (vö. *pecsenye*) PEČŪRKA (*peč'*) — kis kályha (vö. *csiperkegomba* 'kiskemence alakú') PEČ' — kemence, kályha (vö. R N *pest* ua., *Pest, Pestes* hn.) PIANÍNO — *pianínó* PIVNÍCA D. (*pívo, piť*) — sörözőpince PIGMÉNT — festőanyag, *pigmentum* PIŽÁMA — *pizsama* PÍKA — lándzsa, *pika* PIKÁNTNYJ — csípős, *pikáns* PÍLKA — kis fűrész (vö. N *pilkár* 'favágó') PILÓT — *pilóta* PINGVÍN — *pingvin* PING-PONG — *pingpong* PIRAMÍDA — *pirámis* PIROG — töltött lepény (vö. N *piroha* 'derelye') PISTOLÉT — *pisztoly* PIT'Ě (*pit'*) — ivás, ital (vö. *pityóka, pityókos*) PIJÁVICA, PIJÁVKA (*piť*) — nadály, *pióca, pióka* ('vérivó') PLAGIÁTOR — *plagizátor* FLAKÁT — *plakát* PLANÉTA — *plánéta* PLANÍROVAT' — *planíroz* PLÁNKA — lécz (vö. *palánk* N *plánk* 'deszkakerítés') PLATÁN — *platán* PLÁTINA — *platina* PLATFÓRMA — álláspont, *platform* PLAFÓN — *plafon* PLAŠČ (*plóskij*) — (ujjatlan) köpeny, esőkabát (vö. *palást*) POLÓVA t á j (*polóf*) — *pelyva* (*polyva*) PLED — takaró, *pléd* PLENÁRNYJ — teljes, *plenáris* PLÉNÚM — *plénium* FLĚSEN' — *penész* (N *penészl, pelészn*) PLEŠ' (*plesívyj*) — kopaszság, folt, kopár hely (vö. *pilis* 'kopaszra nyírt hely a papok fején', *Pilis, Pelsóc, Peleske*) PLÓMBA — *plomba* PLÓSKIJ — lapos, sima (vö. *palack*) PLÓŠĆICA — lapostetű (vö. *poloska* N *palacka, palackféreg, 'lapos féreg'*) POVIVÁT', POVIT' (*viť*) — becsavar, körülteker (vö. *pólya, pólyál*) POGÁNYJ — piszkos, tisztátalan (vö. *pogány*) POGÓN, POGÓNJA — üldözés, hajsza (vö. *pagony* 'fiatal erdő' R 'az erdőnek az a része, amely a vadászok és a hajtók között van' POD (*pod* = alatt) — kemencefenék (vö. *pad* er.: 'alja, feneke vminek', *padka, padló*) PODÁGRA — *podagra* PODKÓVA (*kovát*) — *patkó* PODMOLÓT' — pótlólag megőröl (vö. N *padmaly* 'alámosott, aláőrölt part ürege') POŽIGÁT', POŽEČ' (*žec'*) eléget, feléget (vö. *pozsgás* 'égő, piros arcú', *Pozsega* R *Pozsoga* 'felégetett erdő, föld') POŽRÁT' (*žreť*) felfal, zabál (vö. *pazsrák* N 'falánk') PÓZA — *póz* POZÍCIJA — *pozíció* POZUMÉNT — *paszomány* POKRÓV, FOKRYVÁLO (*pokryvát, kryť*) — takaró (vö. *pokróc*) POLÉMIKA — *polémia* POLZŪN (*polztí*) — mászó, csúszó élőlény (vö. N *púzsza* 'csiga') POLÍP — *polip* POLITÉCHNIKA — *politechnikum* POLÍTIKA — *politika* POLITÚRA — *politúr* POLÍT' meglocsol, leönt (vö. *palaj* 'iszapos hely, homokzátony') PÓLKA — *polc* POLÓVA t á j — *polyva, pelyva* PÓLOVEC (*polóvyj*) — polove, kun (vö. *palóc* 'fehér kun, jász') POLOŽÍT' — rakni, lerakni (vö. N *palozsna, polozsna* 'odatett tojás') POLÓT' — gyomlál, tisztogat (vö. N *palol* 'gabonát tisztít') POLTORÁ — másfél (vö. *poltura* 'másfél garas') PÓLJKA — *polka* PÓLSKIJ — lengyel, *polyák* PÓLJUS — sark, *pólus* POLJÁNA (*póle*) — tisztás (vö. *Pojána, Polyán* hn.) POMÁDA — *pomádé* POMESTÍ — seper (egy ideig) (vö. *pemete* 'kemencesepű' *pamat*) POMOCÍT' (*mókryj*) — benedvesít (vö.

pamacsol) POMÓŠČNIK (pomóč') — segítő, helyettes (vö. N *pomosznyik* 'kisegítő cseléd') PÓMPA — *pompa*, disz PÓMPA — *pumpa* PÓNI — *póni* (ló) PONOSÍT' — ócsárol, becsmérel (vö. *panaszol*) PONJÁVA, PONEVA táj háziszőtt anyag (vö. *ponyva*, *panyóka*) POP — *pap* POPLÍN — *puplin* POPUGÁJ — *papagáj* PÓRA — *pórus* PÓRTO — *portó* PORTRÉT — *portré* PORUCÍT' (ruká) — megbíz valakit (vö. *parancsol*) PORCIÓN — *porció* POSETÍT' — meglátogat (vö. N *pászita*, *pocéta* 'keresztelési vendégség') POSÁV (postávit) táj — összeesavart vászondarab (vö. *posztó*) POSTANÓVKA (postávit) — felállítás, megszervezés (vö. *pászta* 'rész, szakasz') POTVÓR D. — rágalom (vö. *patvar*) POTÉNCIJA — *potencia* POTÓK (teč') — folyás, *patak* POTÓM — azután, majd (vö. *potomra* dolgozni, 'majdra, hitelre') POTROCHÁ — belső részek, zsigerek (vö. *potroh*) PÓTJAG (tjagát) — húzószíj, térdszíj (vö. *pating* 'az ekét a taligával összekötő lánc') PÓČTA — *posta* POĚZIJA — *poézis* PRAVOSLÁVNYJ — *pravoszláv* PRÁZDNYJ — tétlen, dologtalan (vö. *parázna*, *Parasznya*) PRAŠČA, PRAŠČ tört *parittyá* PRÉMIJA — *prémium* PREM'ERA — *premier* PREPARÁT — *preparátum* PRĚRIJA — *préri* PRESS — *prés* PRESTÍŽ — *presztizs* PRET (spor) — veszekedik, vitázik (vö. *perel*, *pöröl*) PREFÉKT — *prefektus* PRECEDÉNT — *precedens* PRIBEGÁT' (beg) — odafut, menekül (vö. *pribék*, 'szőkevény, útonálló, hóhérsegéd') PRIVILÉGIJA — *privilegium* PRÍZMA — *prizma* PRIMABALLERÍNA — *primaballerina* PRIMA-DÓNNA — *primadonna* PRIMITÍVNYJ — *primitív* PRÍMULA — *primula* PRÍSTAV (pri+stať) — rendőrbiztos, őrszolgálatlalt megbízott hiv. személy (vö. *poroszló*, *porosztó*) PRITVÓR — (templomi) előcsarnok (vö. *pítvar*, *pítar*) PRÓBA — *próba*, próbázás PRÓBOVAT' — próbál PROBLÉMA — *probléma* PROVOKÁCIJA — *provokáció* PROGNOZ — *prognózis* PROGRÁMMA — *program* PROÉKT — tervezet, *projektum* PRÓZA — *próza* PROKLAMÁCIJA — *proklamáció* PROLETARIÁT — *proletariátus* PROLETÁRIJ — *proletár* PROLÓG — *prológu*s PROPAGANDA — *propaganda* PRÓSO — köles (vö. *prosza* 'lepény kukoricalisztból, er.: kölesből') PROSPÉKT — *prospektus* PROSTÓJ — egyszerű, alacsony származású (vö. *paraszt*) PROTÉKCIJA — *protekció* PROTĚSTOVAT' — *protestál* PROTOPLÁZMA — *protoplazma* PROFÉSSOR — *professzor* PRÓFIL — *profil* PROFÍT — *profit* PROCÉNT — *percent* PROCÉSS — *processzus* FRÚSSKIJ — *porosz* PRJAŽÍT' — zsírban süt (vö. R N *parászol* 'pörköl, főzeléket beránt') PRJAST' — fonni (vö. *pērészlen* 'forgó orsó a szövőszéken') PSAR (pēc) tört *kutyapecér* (vö. *Peszér* hn.) PSICHOLOGIJA — *pszichológia* PTÍCA — madár (vö. N *ptacs-kár* 'madarász') PUBLICÍST — *publicista* PÚDRA — *puder* PÚZO n ép — has, pocak (vö. *puzdra*) PULÓVER — *pulóver* PULS — ütőér, *pulzus* PULT — *pult* PUMA — *puma* PUNKT — *pont* PURITÁNIN — *puritán* PUSTÓJ — üres, *puszta* PUTČ — *puccs* PUT' — út (vö. *Putnok*, *Putna* hn.) PÚŠKA — ágyú (vö. *puska*) PČELÁ — méh (vö. *Peselnék* vn 'mehes') PYRÉJ — tarackbúza (vö. *perje*) PJUPÍTR — *pulpitus* PJURÉ — *püré* PJATÁ, PJÁTKA r ég sarok, láb (vö. *pata*) PJÁTNICA (pjať) — *péntek* PJATÓK — öt darab (vö. *peták* 'öt krajcár') PJAT' — öt (vö. *Pécs* hn.).

RAB — *rab*, *rabszolga* RÁBBI — *rabbi* RABÓTA — *munka* (vö. *rabota*, *robot*) RAVNÍNA — *síkság* (vö. *róna*) RÁDŽA — *radzsa* RADIÁTOR — *radiátor* RADÍVYJ D. (radéf, rad) igyekvő, segítő (vö. N *ragyiva* 'serény, szorgalmas') RÁDIJ — *rádium* RÁDIO — *rádió* RÁDIUS — *sugár, rádiusz* RAZBÓJNIK (boj, biť) — *rabló* (vö. *bojnik*, *bonyik*, *bunyik* ua.) RAK — *rák* RAKÉTA — *rakéta* RAKÍTA — *kecskefűz, rekettye* (vö. *Rakató*, *Rekettye* hn.) RÁMA — *ráma* RANG — *rang* RÁPORT — *jelentés, raport* RAPS (REPS D.) — *repce(?)* RÁŠPIL — *ráspoly* RÁFIJA — *raffia* (pálmafajta) RACIONÁLNYJ — *racionális* REABILITÁCIJA — *rehabilitáció* REÁKCIJA — *reakció* REALÍZM — *realizmus* REÁLNYJ — *reális* REVÁNS — *reváns* REVÍZIJA — *revízió* REVÓLVER — *revolver* REVOLJÚCIJA — *revolúció* RÉGENT — *régens* REGLÁN — *raglán* RÉDKIJ — *gyér, ritka* REDÚKCIJA — *csökkentés, redukció* RED'KA — *kerti retek* REDÍSKA — *hónapos retek* REŽÍM — *rezsím* REZEDÁ — *rezeda* REZIDÉNCIJA — *rezidencia* REKÁ — *folyó* (vö. N *réka* 'ér, patak', *Rika*, *Rikájó* vn.) REKLÁMA — *reklám* REKLAMÁCIJA — *reklamáció* REKÓRD — *rekord* RÉKTOR — *rektor* RELÉ — *relé* RELJATÍVNYJ — *relatív* REMINISCÉNCIJA — *reminiscencia* RENESSÁNS — *reneszánsz* RENKLÓD — *ringló* RENOMÉ — *renomé* RENTÁBELNYJ — *rentábilis* RENTGÉN — *röntgen* RÉPA — *répa* RÉPERTUÁR — *repertoár* RÉPLIKA — *replika* REPORTÁŽ — *riport* REPORTÉR — *riporter* REPRESENTÁCIJA — *representáció* REPRODÚKCIJA — *reprodukció* REPS — *ripsz* RESPÉKT — *respektus* RESPUBLIKA — *respublika* RÉTUS' — *retus(álás)* REFERÁT — *referátum* REFERÉNT — *referens* REFLEKS — *reflex* REFLEKTOR — *reflektor* REFÓRMA — *reform* REFRÉN — *refrén* RECÉPT — *recept* REŠETÓ — *rosta* RŽA táj rég (rdeť, rýžij) — *rozsa* (vö. *ragya*) RIDIKJUL — *ridikül, retikül* RING — *ring* RITM — *ritmus* RÍTOR — *rétor* RICÍN — *ricinus* RÓBOT — *robotember(gép)* ROV (RVÍNA D.) (ryť) — *árok* (vö. *róna* 'árkocska vetemény számára') ROG — *szarv, élesen kiálló rész* (vö. N *rag* 'a tetőszerkezet Δ alakú gerendái') ROGÓZ — *gyékény* (vö. *Rokus* hn.) ROŽ' — *rozs* RÓZA — *rózsa* RÓZGA — *vesszőnyaláb* (vö. *rőzse* N *rozga*) ROZMARÍN — *rozmarin(g)* ROJ — (réjať, rinútsja) — *tömeg, raj* ROM — *rum* ROMÁNS — *románc* ROMÁNTIKA — *romantika* ROMB — *rombusz* ROST — *növekedés* (vö. R *rászt* 'lépdagadás') RUBÍN — *rubin* RUBÍT' — *vág, aprít* (vö. *rombol(?)*) RUBE — *rubel* RÚBRIKA — *rubrika* RUDÁ — *érc* (*Rudabánya*, *Rudna*, *Rudnó* hn.) RUMYN — *román* RUSÍN — *ruszin* RÚSSKIJ — *ruszki* RÚTA — *ruta* RUTÍNA — *rutin* RÚČKA — *fogantyú, fül, markolat, tollszár* (vö. N *rocska* 'egyfűlű edény') RÝŽIK (rýžij) — *Vörös (ló- vagy kutyanév)* (vö. *Riska* RÝŽIK — *rizikegomba* RJABÓJ — *himlőhelyes, tarka* (vö. *iromba* 'tarka', N *rapák* 'ragyás, ripacsos') RJAD — *sor, sorrend*.

SÁBLJA — *szablya* SABOTÁŽ — *szabotázs* SAD — *kert* (vö. *Szada* hn.) SAK — *zsák* SAKSOFÓN — *szakszofon* SALÁT — *saláta* SÁLO (sol) — *zsír, szalonna* SALÓN — *szalon* SALTÓ — *szaltó* SALFETKA — *szalvéta* SAMOVÁR (samo+varít) — *szamovár* SAMORÓDNYJ (samo+rodít) — *természetes, született, eredeti* (vö. N *szamorodni* 'aszúborfajta, ahol a szemeket nem válogatják', öntermő?) SAMOSTRÉL

(samo + strelá, strelját) — vadászkészség, számszerij (érintésre magától lövő nyíl) SAMÚM — számum SANATÓRIJ, SANATÓRIJA — szanatórium SANGVINÍČESKIJ — szangvinikus SANDÁLIJA — szandál SÁNDVIČ, SĚNDVIČ — szendvics SÁNI — szán SÁNKI — szánka SÁNKCIJA — szankció SAP (sopet) — takonykór, szuszogás (vö. *šapornjica* 'takonykór') — SAPĚTKA — (méh)kas, köpű (vö. N *šepet* 'láda') SARACÍN tört — szaracén SARACÍN rég — szaracén, szerecsen SARDĚL — szardella SARDÍNA, SARDÍNIIJA — szardínia SARKÁZM — szarkazmus SARKÓMA — szarkóma SARKOFÁG — szarkofág SATÍN — szatén SATÍR — szatír SATÍRA — szatíra SATRÁP — kényúr, *satrapa* SACHÁR — cukor SBEG — összefutás, folyóka (vö. *Zebegény* hn.) ŠBOR — gyülekezet (vö. *Zobor* hn.) SVĚKLA — vörösrépa, cékla CVĚTOČ (SVĚTNIK D.) — fáklya, szövétnek SVÍTER — szvetter SVOBODA — szabadság SVOBÓDNYJ (svoj) — szabad, független ('maga ura') SVOD (vodít) = eltávolítás, elvezetés (vö. N *šavat* 'a lopás vádjának elhárítása') SVODÍT — elvezet, eltávolít (vö. *šavatul* 'a felelősséget áthárítja a kezesre') SVJATÓJ — szent SEVRJÚGA — sőreg SEKÁČ (sekát, seč') hidegvágó kalapács, tűzegtéglavágó (vö. N *šěkács* 'húsvágó bárd') SEKÍRA — szekerce ŠEKTA — szekta ŠÉKTOR — szektor SELĚKCIJA — szelekció SELÍTRA — salétrom SELŐ — falu (vö. *Szelec, Szelistye, Szelestény, Szelény* hn.) SEMAFÓR — szemafor SEMĚSTR — szemeszter SEMINÁRIJ — szeminárium SENÁT — szenátus ŠENO — széna ŠENOKOS — szénakaszálás SENSÁCIJA — szenzáció SENTIMENTALÍZM — szentimentalizmus SENTJÁBR' — szeptember SEPARÁTOR — szeparátor ŠĚPSIS — szépszis SERÁL — szeráj ŠERB — szerb ŠERVÍZ — asztalkészlet, szervíz ŠERVIROVÁT' — szervíroz ŠERENÁDA — szerenád ŠĚRIJA — széria ŠERPANTIN — szerpentin ŠĚRUM — szérum ŠĚČA (seč') — vágás, irtás (vö. *Šécs* hn.) ŠĚČENIE — vágás, aprítás (vö. *Šécsény* hn.) ŠĚČKA — vágás (szalma)szecska ŠÍVYJ — szürke, ősz (vö. R *švō, švē* 'fehéres, szőke', *Švōdemeter, Švōszarma* hn.) ŠIGÁRA — szivar ŠIGARĚTA — cigaretta ŠÍLOS — silő ŠÍMVOL — szimbólum ŠIMMETRIJA — szimmetria ŠIMPÁTIJA — szimpátia ŠIMPTÓM — szimptóma ŠIMULJÁCIJA — szimulálás ŠIFÓNIIJA — szimfónia ŠINAGÓGA — zsinagóga ŠÍNIJ — kék (vö. *Šinye* hn.) ŠINÓD — zsinat ŠINONÍM — szinonim ŠÍNTEZ — szintézis ŠIONÍZM — cionizmus ŠIRĚNA — sziréna — ŠIRÓP — szirup ŠISTĚMA — szisztéma ŠÍTO — szita ŠITUÁCIJA — szituáció ŠKÁLA — skála ŠKALÁ — szikla (vö. *Zaszkal* hn.) ŠKĚPSIS — szépszis ŠKOBÁ — vas-kapocs, kampó (vö. *eszkába, iszkába* 'kapocs', *eszkábál*) ŠKORBÚT — skorbut ŠKORPIÓN — skorpió ŠKÓTNIK (skot) — tchences, marhagondozó (vö. R *škotár, oszkotár* 'pásztor') ŠKRUPULĚZNYJ — szkrupulózis ŠKUNKS — bűzös borz prémje, szkunksz ŠLEDÍT (sled) — nyomon követ, vadászaton üldöz (vö. *šelindek*) ŠLÍVA — szilva ŠLOVÁK — szlovák ŠLUGÁ (služit) — szolga ŠLŮŽBA — szolgálat, istentisztelet (vö. *šsolozsma*) ŠMARÁGD — smaragd ŠMĚTKI (šmetát, mesti) táj — összesöpört alja vminek, szemét ŠMÓKING — szmoking ŠMOLÁ — gyanta, szurok (vö. *Šzomolnok, Šzomolány* hn.) ŠMORČÓK (smórščitsja, mórščit, mórščína) — kucsmagomba, szömöröcsök ('töporódott, ráncos')

SNOB — *sznob* SÓBOL — *coboly* SOVÉT — *szovjet* SÓDA — *szóda*
 SÓJA, SÓJKA (sijáf) — *mátyásmadár, szajkó, szaja* SÓKOL — *sólyom*
 (vö. *Szokoly, Szokolja* hn.) SOLĚNNYJ — *sós* (vö. *Szalompatak, Szalánca* vn.) SOLIDÁRNYJ — *szolidáris* SOLÍST — *szólista* SÓLO — *szóló*
 SÓLOD (sládkij) — *maláta* (vö. *N szulad 'csirázttatott gabona'*) SOLÓMA
 — *szalma* SOLÓNKA (SOLONÍCA, SOLNÍCA D.) — *sótartó* (vö. *sze-
 lence* (SOLÓNYJ táj SOLJANÓJ — *sós* (vö. *Szalatna, Szalonna* vn.)
 SOL — *só* SONÁTA — *szonáta* SOND — *szonda* SONÉT — *szonett* SYP'
 (sypáf) — *szórás, ömlesztett anyag* (vö. *iszap*) SÓPLI nép *durva*
takony (vö. *szopornyica 'takonykór'*) SOPRÁNO — *szoprán* SOR — *sze-
 mét, hulladék* (vö. *szar*) SORÓKA — *szarka* SOSÉD (sest) — *vki mellett*
levő ('ülő') egyén, *szomszéd* SOCIALIZM — *szocializmus* SOCIALNYJ
 — *szociális* SPÁRŽA — *spárpa* SPEKTR — *szpektrum* SPEKULJÁCIJA
 — *szpekuláció* SPECIÁLNYJ — *különleges, speciális* SPLÉTNJA (plestí)
 — *pletyka* SPONTÁNNYJ — *spontán* SPÓRA — *spóra* SPORT — *sport*
 SPÓRYJ táj *sikeres, kevésből sokat adó* (vö. *szapora*) SREDÁ —
szerda SRĚDNÍJ — *középső* (vö. *Szered, Szerednye* hn.) STABÍLNYJ
 — *szilárd, stabil* STADIÓN — *stadion* STÁDIJA — *stádium* STANDÁRT
 — *szabvány, standárd* STANIÓL — *sztaniol* STÁROSTA (stáryj) — *öreg-
 bíró, sztaroszte* START — *start* STÁRYJ — *öreg* (vö. *Sztára* hn.) STA-
 TÍST — *statiszta* STEARÍN — *sztearin* STELLÁŽ — *stelázsi* STENO-
 GRÁFIJA — *gyorsírás, sztenográfia* STEP' — *puszta, sztyepp, steppe*
 STERĚČ' — *megőriz* (vö. *Sztregonya, Sztregova* hn.) STERCH D. —
golya (vö. *R N eszterág* ua.) STOK (tok, teč') — *lefolyás, csatorna* (vö.
Tokaj hn., *'összefolyás, víztorkolat'*) STIL — *stílus* STOG — *asztag*
 STOL (stlaf) — *asztal* STOLB — *oszlop, szobor* (R *esztobor, cobor*)
 STOLP — *oszlop, cölöp* STÓROŽ (steréc') — *őr, őriző* (vö. *N strážsa*
'éjjeliőr') STRÁŽA r é g — *őrség, őrizet* (vö. *strážsamester*) STÁNNIK
 (straná) — *vándor, zarándok* STRATÉGIJA — *sztratégia* STRATOSFÉRA
 — *sztratoszféra* STRECHÁ (stróit) — *eresz, eszterha, isztorhéj* STRO-
 GÁL (strogáf, strug) — *gyalus, faragó* (vö. *esztergályos*) STROFÁ —
strófa STÚDIJA — *studio* STYK — *szurony, fémrúd* (vö. *ősztoke 'kés*
alakú vasrúd, mellyel az ekevasról a földet lekaparják') STJÁŽKA
 (stjágivaf) — *összehúzás, összehúzó szerkezet* (vö. *N szatyíng 'szalag,*
pertli, amellyel összehúznak') SUBBÓTA — *szombat* SUBVÉNCIJA —
szubvenció SUBRĚTKA — *szubrett* SÚKA — *nősténykútya, szuka* SUK-
 NÓ (sučít) — *posztó* (vö. *szoknya*) SULTÁN — *szultán* SURÉPICA —
kerek répa, repce SUŠENÍNA (sušít, suchój) — *száritott v. aszalt ter-
 mék (gyümölcs v. gomba)* (vö. *N susinka* ua.) SUCHÓJ — *száraz* (vö.
Szuha, Szuhány, Susány hn., *N susnya 'ágtörmelék'*) SFÉRA — *sféra*
 SCHÉMA — *séma* SCENÁRIJ — *szcenárium, forgatókönyv* SÝVOROT-
 KA (syr) — *tejsavó, szérum* (vö. *N szurutyka 'aludttej'*) SYNÓK —
vkinek kislefia (vö. *N színák 'rossz fiú'*) SJUÍTA — *szvit*.

TÁBELNYJ — *táblás, táblázatos* TÁBES — *tábesz* TABLĚTKA —
tabletta TÁBOR — *tábor* TABŮ — *tabu* TAVĚRNA — *kiskocsmá, ta-
 verna* (vö. *tivornya* er.: *'kocsmá'*) TAJGÁ — *tajga* TAJFŮN — *tájfűn*
 TÁKAT' (tak) n ó p i helyesél (vö. *N takol 'magyaráz'*) TÁKSA — *taksa*
 TAKSÍ — *taxi* TAKT — *taktus* TÁKTIKA — *taktika* TALÁNT — *talen-*

tum TÁLER — *tallér* TALISMÁN — *talizmán* TALÓN — *szelvény, talon* TAMARÍSK, TAMARÍKS — *tamariszkusz* TAMBÚR — *tambura*, régen: dob TAMPÓN — *tampon* TANGO — *tangó* TÁNEC — *tánc* TANK — *tank* TANCOVÁT — *táncol* TÁRA — *tara* TARÉLKA — *tányér* TARÍF — *tarifa* TÁRY-BÁRY — *terefere* (hangut.) TATÁRIN — *tatár* TAFTÁ — *taft* TVÉRDYJ — *kemény* (vö. *Tardona* hn.) TVARÓG (tvorít) — *túró* (vö. *tarhó*) TÉZIS — *tézis* TELEVÍZIJA — *televízió* TELÉGA — *szekér, kordé, taliga* TELÉŽKA — *kis kordé* (vö. *talicska*) TELEGRÁMMA — *telegram* TELESKÓP — *távcső, teleszkóp* TELEFÓN — *telefon* TÉMA — *téma* TEMATIKA — *tematika* TEMNÍCA (tēmnyj, tma) r é g — *tömlöc* (R *timnüc*) TEMP — *tempó* TEMPERAMÉNT — *temperamentum* TEMJÁN — *tömjén* TENDÉNCIJA — *tendencia* TÉNNIS — *tenisz* TĚNOR — *tenor* TEÓRIJA — *teória* TĚPLYJ — *meleg* (vö. *Tapolca, Tapolcsány, Teplic, Toplica* hn.) TERÁPIJA — *terápia* TĚREM tört költ emeleti szoba (vö. *terem*) TÉRMOS — *hőpalack, termosz* TĚRN — *kőkény* (vö. *Tarna, Tarnóc, Tarnóca, Trencsény* hn.) TĚRNIE (těrn) — *tővis, tüskés bokor* (vö. *Terenye* hn.) TERRAKÓTA — *égetett agyag, terrakotta* TERRÁSA — *terasz* TĚRROR — *terror* TESÁLSČIK (tesáf) — *faragómunkás* (vö. *Taszár, Teszér, Ácsteszér* hn.) TĚSTO (tískaf, tísnuť) — *pép, tészta* TĚTANUS — *tetanusz* TĚCHNIKA — *technika* TĚCHNIKUM — *technikum* TÍGEL — *légely* TIGR — *tigris* TIP — *típus* TIRÁDA — *szóáradat, tiráda* TIRÁN — *tirannus* TIS — *tiszafa* TITÁN — *titán* TÍTUL — *titulus* TIF — *tífusz* TÍCHIJ — *csendes* (vö. *Tihany, Tiha, Tiho* hn.) TKAC — (tkať) — *szövőmunkás, takács* TMIN, KMIN — *kömény* TOVÁR — *áru, rakomány* (vö. *tár elvonás tárház, társzekér* szavakból) TOVÁRIŠČ (továr?) — *barát, társ, elvtárs* TÓGA — *tóga* TOLMAC — *rég — tolmács* TON — *tónus* TONNA — *tonna* TÓNJA (top-nja, topíť, tonúť) — *halászó, hálövető hely, halásztanya* (vö. *tanya* N 'halászó hely, mély víz, tartózkodási hely') TOPÁZ — *topáz* TOPOGRÁFIJA — *helyszínrajz, topográfia* TÓPOL — *nyárfa, topolyafa* (vö. *Topolya, Topolóka* hn.) TOPÓR — *balta* (vö. N *topor* 'kis kézi balta') TÓRBA tá j tarisznya, zsák (vö. R N *turba* 'bőrtáska') TOREADÓR — *torreádor* TOROKÁ — *kápaszj* (vö. N *tracska* 'a ponyva négy sarkán levő kötőszalag') TORPĚDA — *torpedó* TORS — *torzó* TOST — *tóoszt* TOTÁLNYJ — *totális* TOTĚM — *totem* TRÁVNIK (travá) — *rég növénygyűjtemény tá j dús füvű rét* (vö. N *tanárok* 'bekerített rét, füves kert') TRAGEDIJA — *tragédia* TRAGÍČESKIJ — *tragikus* TRADÍCIJA — *tradíció* — TRÁKTOR — *traktor* TRANS — *révület, transz* TRANSMISSIJA — *transzmisszió* TRANSPARÁNT — *feliratos tábla, transzparens* TRANSPORT — *transzport* TRANSFORMÁTOR — *transzformátor* TRAPĚCIJA — *trapéz* TRACHÓMA — *trachoma* TRÉNING — *tréning* TREST — *tröszt* TRIÁDA — *triász* TRIGONOMETRIJA — *trigonometria* TRIKÓ — *trikó* TRILÓGIJA — *trilógia* TRÍO — *trió* TRIÚMF — *triumfus* TRÓJKA — *hármassfogat, trojka* TROLLĚJBUS — *trolibusz* TROMBÓZ — *trombózis* TRON — *trón* TROPÍČESKIJ — *trópusi* TROSTNÍK — *nád, nádas* (vö. *Teresztenye, Terestyénfa* hn.) TROFĚJ — *trófea* TROCHĚJ — *trocheus* TRUBÁ — *cső* (vö. N *toromba* 'nád- v. zsuppköteg') TRUBADÚR — *trubadúr* TUALĚT — *toalett* TÚBA — *tu-*

bus TUBERKULÉZ — *tuberkulózis* TUK — zsír, szalonna (vö. toka-szalonna) TÚNDRA — *tundra* TUNIKA — *tunika* TUPÓJ — életlen, tompa TUR — őstulok, bölény (vö. *Tur, Tura, Turja, Turány* hn.) TUR-BÍNA — *turbina* TURÍST — *turista* TURNÉ — *turné* TUT — eperfa, szederfa (vö. N *dud-fa* 'eperfa') TUŠ — *tus* (zene) TUŠ' — *tus* (festék) TUF — *tufa* TÚJA — *tuja* TYKVA — *tök* TJULPAN — *tulipán* TJUR-BÁN — *turbán*.

ÚGOL — szöglet, sarok (vö. N *uglya* ua.) UGORÁT', UGORÉT' (gorét) — elég, leég (vö. *ugar* 'erdőégetéssel nyert föld') UDÓD — búbos-banka (vö. R N *lutka* ua. *Lutka* szn.) ÚŽIN — vacsora (vö. *uzsonna*) UKÁZ — rendelet, *ukáz* UKRÓP (KOPÉR D.) — *kapor* ULÁN — *ulánus* ULICA (pereulók, ulék) — *utca* ULTIMÁTUM — *ultimátum* ULTRAMARÍN — *ultramarin* UNIVERSÁLNYJ — *univerzális* ÚNIKUM — *unikum* — ÚNIJA — *unió* ÚNCIJA — *uncia* (régi súlymérték) URÁ! — *hurra* (indszó) URAGÁN — *orkán* URÁN — *urán* ÚRNA — *urna* UROLÓGIJA — *uroológia* ŰSTRICA — *osztiga* UTÓK (utkát, tkať) — *vetülék* (fonál) (vö. N *ontok* 'bélfonál') UTÓPIJA — *utópia* ÚTRENJA — *hajnali ájtatosság* (vö. *veternye* 'reggeli zsoltosma').

FAVORÍT — *favorit* FAVN — *faun* FÁZA, FÁZIS — *fázis* FAZÁN — *fácán* FÁKEL — *fáklya* FAKÍR — *fakír* FAKSÍMILE — *fakszimile* FAKT — *tény*, *faktum* FÁKTOR — *tényező*, *faktor* FAKTÓTUM — *faktótum* FAKULTATÍVNYJ — *fakultatív* FAKULTÉT — *fakultás* FALANSTER — *falanszter* FALS — *hamis játék*, *fals* FANATÍZM — *fanatizmus* FANTÁZIJA — *fantázia* FANTÓM — *fantom* FARAÓN — *fáraó* FASÓL — *bab*, *paszuly* FASÓN — *fazon* FATALÍZM — *fatalizmus* FÁTUM — *fátum* FAÚNA — *állatvilág*, *fauna* FAŠÍZM — *fasizmus* FEVRÁL — *február* FEDERÁCIJA — *föderáció* FÉLDŠER — *felcser* FENÓMEN — *fenomén* FEODÁLNYJ — *feudális* FERMA — *farm* FES — *fez* FESTIVÁL — *fesztivál* FÉTIS — *fétis* FIÁLKA — *ibolya*, *viola* FIÁKR — *fiáker* FIÁSKO — *fiaskó* FÍGA — *füge* FÍZIKA — *fizika* FIZIOLÓGIJA — *fiziológia* FIKS — *fix* (ár, fizetés) FÍKUS — *fikusz* FÍKCIJA — *fikció* FILATELIJA — *filatélia* FILÍSTER — *filiszter* FILODÉNDRON — *filodendron* FILOLÓGIJA — *filológia* FILOSÓFIJA — *filozófia* FILM — *film* FINÁL — *finálé* FÍNIS — *finis* FINN — *finn* (férfi) FINNO-UGÓRSKIJ — *finnugor* FIORD, FJORD — *fjord* FIRN — *csonthó*, *firn* FLAMÍNGO — *flamingó* FLANĚL — *flanell* FLÉGMA — *flegma* FLĚJTA — *flóta* FLĚR — *flór* (anyag) FLIRT — *flört* FLÓRA — *növényvilág*, *flóra* FLOT — *flotta* FOKSTER'ÉR — *foxterrier* FÓKUS — *fókusz* FOLIÁNT — *fóliáns* FOLKLÓR — *népköltészet*, *folklór* FONÉTIKA — *fonétika* FONOGRÁF — *fonográf* FÓRMA — *fórma* FORMÁT — *formátum* FÓRMULA — *formula* FORTĚL — *fortély* FORTÚNA — *fortuna* FÓRUM — *fórum* FOTOGRÁF — *fotográfia* FRÁGMENT — *fragmentum* FRÁZA — *frázis* FRAK — *frakk* FRÁKCIJA — *párttöredék*, *frakció* FRESK, FRĚŠKA — *freskó* FRIZÚRA — *frizura* FRONT — *front* FÚGA — *fuga* FUNDAMĚNT — *fundamentum* FUNKCIJA — *funkció* FÚRIJA — *fúria* FURUNKUL — *furunkulus* FUTBOL — *futball* FUFÁJKA — *vattazubbony*, *fufajka*.

CHALÍF — *kalifa* CHAMELEÓN — *kaméleon* CHAN — *kán* CHAÓS

— káosz CHARÁKTER — jellem, karakter CHVALÁ — dicséret (vö. hála) CHVOR (chvorát) t á j betegség, nyavalya (vö. kór) CHVÓROST — rőzse (vö. haraszt) CHVÓRYJ — beteges (vö. kóros) CHÍMIJA — kémia CHIMĚRA — álmkép, kiméra CHLAP — felső a kártyában, bubi (vö. kolop) CHLEB — kenyér (vö. N kleba ua., klyebárka 'kenyeres asszony') CHLOR — klór CHLOROFÍLL — klorofill CHMEL — komló CHOKKĚJ — jéghegy CHOLĚRA — kolera CHOLM — domb, halom CHOR — kórus, kar CHORVÁT — horvát CHOREOGRÁFIJA — koreográfia — CHOCHOTÁT' — hahotáz (hangut.) CHRÁTER — kráter CHRIZANTĚMA — krizantém CHRISTIANÍN — keresztény CHRÓNKA — krónika CHRUSTÁL — kristály.

CAR' — cár CĚBER D. — veder, csőbőr CĚVKA — cséve (vö. cső) CELLOFÁN — celofán CELLULÓZA, CELLJULÓZA — cellulóz CEĽ — cél CEMENT — cement CĚNZOR — cenzor CENZÚRA — cenzura CENTR — centrum CEP — csép(hadaró) CEREMÓNIA — ceremónia CĚCH — üzemrészleg, ré g cĚh CIVILIZÁCIJA — civilizáció CIKL — ciklus CIKLÁMEN — ciklámen CIKLÓN — ciklon CIKÓRIJ — cikória CILÍNDR — cilinder CIMBÁLY — cimbalom CINÍZM — cinizmus CINK — cink CIRK — cirkusz CISTERNA — ciszterna CITADĚL — citadella CÍTRA — citra CYGÁN — cigány.

ČABÁN — pásztor, juhász, csobán ČABĚR — borsfű (vö. csombor) ČAPRÁK — nyeregtakaró, csábrák ČARDÁS — csárdás ČASTÚŠKA — tréfás alkalmi vers, csasztuska ČÁŠA — kerek ivóedény, serleg (vö. csésze) ČEK — csekk ČEKÁN t ő r t (harci) fokos (vö. csákány) ČĚLN, ČELNŌK — fatörzsből vájt) csónak ČĚLJAD' ré g belső cselédség (vö. család) ČEPĚC fejkötő (vö. N csepesz ua.) ČEREDÁ — sor, rend (vö. csorda) ČĚREP — koponya, teknő (teknős állatoknál) (vö. cserép, serpenyő) ČĚRESLŌ D. — csoroszlya ČĚŘĚŠNJA — cseresznye(fa) ČĚRDAK — padlás (vö. csárda) ČĚRNÝJ — fekete (vö. Cserna vn., Csongrád 'fekete vár') ČĚRPÁK — meritőedény (vö. N cserpák 'merítőháló') ČĚSNOK — fokhagyma (v. Csesznek hn., Csesznok szn.) ČĚST' (ctif) — tisztesség, cím, rang (vö. tiszt-je vkinek) ČĚTA t ő r t — balkáni partizán-csapat (vö. csata, csetnyik, Csetnek hn.) ČĚTVĚRG (cetýre) — csütörtök ČĚTVERT' — negyed (vö. N csetert 'mérőedény', csetres) ČĚCH — cseh ČÍŽ — csíz ČÍŽIK — csízik ČIN — rang, illendőség, rend (vö. csin, csinján bánni vkivel) ČINÍ' (čin) — okoz, elkövet, csinál ČÍSTYJ (cedif) — tiszta ČUBŮK — csibuk ČUVÁS — csuvas ČŮDO (čuját) — csoda.

ŠABLŌN — sablon ŠAJKA — csőbőr, sajtár (vö. sajka 'komphajó') ŠAJTÁN — sátán (a mohamedánoknál) ŠAKÁL — sakál ŠAMÁN — varázsló, sámán ŠAMŌT — samott ŠAMPŮN' — sampon ŠÁL — sál ŠÁNEC — sánc ŠÁPKA — sapka ŠARLATÁN — kuruzsló, sarlatán ŠATÁT' — ingat, hűnbál, kószál (vö. sétál, az óra sétálója) ŠATĚR — (cigány)sátor ŠAFRÁN — sáfrán ŠACH — sah ŠACH — sakk (lépés) ŠACHMATY — sakkjáték ŠVAB — sváb ŠVĚD — svéd ŠĚVRŌ — sevrő (bőr) ŠĚJCH — sejk ŠĚLK — selyem ŠĚF — főnök, főszakács, séf ŠÍLO — ár (cszköz) (vö. N silla ua.) ŠIMPANZĚ — csimpánz ŠÍNA — keréka bronce (vö. N kocsising) ŠINŠILLA — csincsilla (nyúl) ŠIP — túske, tövis (vö. csipkebokor) ŠIRŌKIJ — széles (vö. Sirók, Siróka hn.)

ŠIŠAK (šiš) tört — (csúcsos) *sisak* ŠIFÓN — *sifon* SIFON'ÉR, SIFON'ÉRKA — *sifoné* ŠIFR — *rejtjel, sifre* ŠKÁLA — *skála* ŠKÓLA — *iskola* ŠLAK — *salak* ŠOVINÍZM — *sovinizmus* ŠOK — *sokk* ŠOKOLÁD — *csokoládé* SOFÉR — *sofőr* SPINÁT — *spenót* ŠPIÓN — *spion* ŠRAPNÉL — *srapnel* ŠTOPAT' — *(be)stoppol* ŠÚBA — *szőrmebunda* (vö. *suba*) ŠUŠUKAT' — *susog* (hangut.) ŠÜTYJ D. szarvatlan (vö. *szarvassuta, őzsuta, suta, 'balog, félszeg'*)

ŠČAVEL (šči) sóska (vö. *csáva 'cserző folyadék'*) ŠČEGÓL, ŠČE-LĚNOK (ščebetáf) — *tengelic, stigline* ŠČERBÍNA — *kicsorbult rész, csorbulás* (vö. *csorba*) ŠČĚTKA — *kefe* (vö. *ecset*) ŠČÚKA — *csuka*.

EVOLJŮCIJA* — *evolúció* EGOÍZM — *egoizmus* EDEM — *éden* EDÍKT — *rendelet, ediktum* EKVÁTOR — *egyenlítő, ekvátor* EKZALTÁCIJA — *egzaltáció* EKZÉMA — *ekcéma* EKZOTÍČESKIJ — *egzotikus* EKIPÁŽ — *fogat, ekvipázs* EKLEKTICÍZM — *eklekticizmus* EKONOMÍZM — *ökonomizmus* EKSKAVÁTOR — *kotrógép, ekskavátor* EKS-PEDÍCIJA — *expedíció* EKSPOZÉ — *felszólalás, expozé* EKSPÓRT — *export* EKSPRÉSS — *express(vonat)* EKSTÁZ — *elkesedés, ekstázis* EKSCÉSS — *kilengés, excesszus* ELEVÁTOR — *emelő, elevátor* ELEGÁNTNYJ — *elegáns* ELĚGIJA — *elégia* ELEKTRODINÁMIKA — *elektrodinamika* ELEKTROMAGNÍT — *elektromágnes* ELEKTROSKÓP — *elektroszkóp* ELEKTROTECHNIK — *elektrotechnikus* ELEKTROFÓR — *villamos melegítő, elektrofor* ELEFANTIÁZ(IS) — *elefántiázis* ELIKSÍR — *elixir* ELIMINÁCIJA — *eliminálás* ELÍTA — *felső réteg, elit* ÉLLIN — *hellén* ÉLLIPS — *ellipszis* EMÁL — *zománc, email* EMANCI-PÁCIJA — *emancipáció* EMBRÍON — *embrió* EMIGRÁCIJA — *emigráció* EMÓCIJA — *emóció* EMPIRÍZM — *empirizmus* ÉMU — *emu (állat)* ENÉRGIA — *energia* ENCIKLOPÉDIJA — *enciklopédia* EPIGÓN — *epigon* EPIGRÁMMA — *epigramma* EPIGRÁFIKA — *felirattan, epigrafika* EPIDÉMIJA — *epidémia* EPIZÓD — *epizód* EPIKA — *epika* EPILÉPSIJA — *epilepszia* EPILOG — *epilógus* EPIČESKIJ — *epikai* ÉPOS — *eposz* ERÓTIKA — *erotika* ESPERÁNTO — *eszperantó* ESKIMÓS — *eszkimó* ESSÉNCIJA — *esszencia* EST — *észt (férfi)* — ESTAFÉTA — *staféta* ESTÉTIKA — *esztétika* ESTRÁDA — *emelvény, esztrádművészet* ETÁP — *fejlődési fok, etap* ÉTIKA — *etika* ETIKÉT — *etikett* ETIMOLÓGIJA — *szófejtés, etimológia* ETNOGRÁFIJA — *etnográfia*.

JUBILĚJ — *jubileum* JUG — *dél (világtáj)* (vö. *N ju-szél 'déli szél', Jugoszlávia*) JUGŮRT — *joghurt* JŮMOR — *humor* JŮNKER — *(porosz) nagybirtokos, junker* JŮNOŠA — *ifjú* (vö. *inas*).

JÁBLOKO — *alma* (vö. *Jablonca, Jablonka hn.*) JÁVOR — *iharfa, jávorfa* JÁGEL — *rénszarvas-zuzmó* (vö. *jegenye?*) JAGUÁR — *jaguár* JAZ — *ónos jász (hal)* JAK — *jak* (tibeti szarvasmarha) JAKŮT — *jakut (férfi)* JALÓVYJ — *terméketlen, meddő* (vö. *Jalóc, Jálova hn.*) JÁMA — *árok* (vö. *Jám hn.*) JAMB — *jambus* JANVÁR' — *január* JÁNKI, JĚNKI — *jenki* JANTÁR' — *borostyánkő* (vö. *gyanta R gyantár, gyentár*) JANYČÁR — *janicsár* JÁRICA, JÁR' (jarovój) — *tavaszi gabona, tavaszi vetés* (vö. *jérce 'tavaszi, fiatal tyúk'*) JÁRKA (jarovój) — *fiatal*

* Technikai okok miatt a szókezdő „j“ betűt E-vel szedték.

nőstény bárány, jerke) JARMÖ — iga, járom JAROVIZACIJA — jaro-
vizáció JAR, JARÓK t á j meredek vízpart, szakadék (vö. árok) JÁRYJ
— heves, féktelen (vö. Járpaták vn.) JÁSEN' — kőrisfa (vö. Eszény,
Jeszenő, Jaszanova hn., Eszenő vn.) JÁSLI — jászol JASMÍN — jázmin
JACHTA — jacht JACHT-KLUB — jachtklub.

РУССКО-ВЕНГЕРСКИЙ СЛОВАРЬ ПО СХОДСТВУ И РОДСТВУ (РЕЗЮМЕ)

И. ВИХАРИ — И. ПНЮТО

Этот словарь был приготовлен главным образом педагогической целью. Он хочет оказать помощь в преподавании русского языка в Венгрии. Поэтому словарь собирает те русские слова, более или менее подобные пары которых найдены и в венгерском языке. Среди слов встречаются европейцы, являющиеся элементами языка большинства культурных народов. Кроме вышеупомянутых имеются в этом словнике такие русские слова, подобные пары или распознаваемые родственные слова которых можно найти среди славянских заимствований венгерского языка. Из международных европеизмов за недостатком места были включены в словарь только самые известные и чаще всего употребительные слова, однако же из заимствованных слов славянского происхождения, мы старались использовать и венгерские диалектные слог. Даже воспользовались и многими из названий местности славянского происхождения. Имеются в словнике и такие слова, которые попали и в русский и венгерский языки из какого-то третьего языка (из немецкого, латинского, греческого, турецкого языков.) Основной напней концепции служило то, что самый важный психологический момент усвоения слов, это создание ассоциации по аналогии между новыми и уже заранее знакомыми словами. (Этимологическая связь.) К этой ассоциации по сходству хотим по возможности оказать значительную поддержку изучающим русский язык и владеющим только венгерским языком. Этот сборник не является этимологическим словарем, не высказывается по вопросам толкований слов в спорных случаях, он только имеет в виду — воспользованным достижений венгерской этимологической литературы — возможное, родственное сходство. Однако же очевидно случайные сходства, опровергнутые аналогии по возможности мы не приняли во внимание.